

MAJLIS MESYUARAT NEGARA 2015

ISU – ISU YANG **SUDAH DIBANGKITKAN**
PADA MUSIM PERMESYUARATAN
KESEBELAS BAGI MAJLIS MESYUARAT
NEGARA 2014-2015

SA 10A
JABATAN PERKHIDMATAN AWAM

Isi Kandungan

1	T I T A H KEBAWAH DULI YANG MAHA MULIA PADUKA SERI BAGINDA SULTAN HAJI HASSANAL BOLKIAH MU'IZZADDIN WADDAULAH IBNI AL-MARHUM SULTAN HAJI OMAR 'ALI SAIFUDDIEN SA'ADUL KHAIRI WADDIEN, SULTAN DAN YANG DI-PERTUAN NEGARA BRUNEI DARUSSALAM SEMPENA ISTIADAT PEMBUKAAN RASMI MESYUARAT PERTAMA DARI MUSIM PERMESYUARATAN KESEBELAS MAJLIS MEYUARAT NEGARA PADA HARI KHAMIS, 14 JAMADILAWAL, 1436H BERSAMAAN 5 MAC 2015M BERTEMPAT DI BANGUNAN DEWAN MAJLIS, JALAN DEWAN MAJLIS, BANDAR SERI BEGAWAN, NEGARA BRUNEI DARUSSALAM.....	3
2	SOALAN – SOALAN YANG TELAH DIBERI NOTIS BAGI JABATAN PERDANA MENTERI (KHUSUSNYA JABATAN PERKHIDMATAN AWAM)	7
2.1	CUTI AWAM HARI RAYA AIDILADHA.....	7
2.2	TABUNG AMANAH PEKERJA (TAP)	10
2.3	SEMAKAN GAJI PEGAWAI.....	15
2.4	INSENTIF BAGI PEKERJA DI SEKTOR SWASTA	24
3	SOALAN – SOALAN / USUL-USUL YANG TIDAK DIBERI NOTIS SEMASA MEMBINCANGKAN JABATAN PERDANA MENTERI.....	32
3.1	TULISAN JAWI DALAM SURAT RASMI	32
3.2	KENAIKAN PANGKAT LALUAN LAJU Error! Bookmark not defined.	
3.3	RANCANGAN PENGGANTIAN	37
3.4	PENGAMBILAN SEMULA SETELAH BERSARA	39
3.5	PENCEN BULANAN DAN ELAUN SARA HIDUP.....	41
3.6	ISU KEKOSONGAN JAWATAN GUNASAMA DI DAERAH TEMBURONG.....	47
3.7	ISU KELAMBATAN SKIM PERKHIDMATAN.....	49
4	SOALAN – SOALAN / USUL-USUL YANG TIDAK DIBERI NOTIS SEMASA MEMBINCANGKAN KEMENTERIAN – KEMENTERIAN YANG LAIN.....	51
4.1	ISU KAUNSELING	51

4.2	ISU SKIM PERKHIDMATAN PENGHULU DAN KETUA KAMPONG DIGANTIKAN DENGAN SKIM PERKHIDMATAN BAHARU 2013	58
4.3	ISU NAMA GELARAN JAWATAN PEGAWAI DAERAH.....	61
4.4	ISU PERKEMBANGAN RELIEF TEACHER	63
4.5	ISU PERGANTUNGAN TENAGA PENGAJAR LUAR.....	65
4.6	ELAUN KHAS GURU YANG BERTUGAS DI DAERAH TEMBURONG ...	69
4.7	ISU MENGENAI JAWATAN BILAL	70
4.8	ISU MENGENAI PENAMBAHBAIKAN SKIM KEDOKTORAN.....	76
4.9	ISU DOKTOR TIDAK MAHU BALIK	80
4.10	ISU JAWATAN AIR TRAFFIC CONTROLLER.....	87

- 1 T I T A H KEBAWAH DULI YANG MAHA MULIA PADUKA SERI BAGINDA SULTAN HAJI HASSANAL BOLKIAH MU'IZZADDIN WADDAULAH IBNI AL-MARHUM SULTAN HAJI OMAR 'ALI SAIFUDDIEN SA'ADUL KHAIRI WADDIEN, SULTAN DAN YANG DI-PERTUAN NEGARA BRUNEI DARUSSALAM SEMPENA ISTIADAT PEMBUKAAN RASMI MESYUARAT PERTAMA DARI MUSIM PERMESYUARATAN KESEBELAS MAJLIS MEYUARAT NEGARA PADA HARI KHAMIS, 14 JAMADILAWAL, 1436H BERSAMAAN 5 MAC 2015M BERTEMPAT DI BANGUNAN DEWAN MAJLIS, JALAN DEWAN MAJLIS, BANDAR SERI BEGAWAN, NEGARA BRUNEI DARUSSALAM

Beta bersyukur ke hadrat Allah Subhanahu Wata'ala kerana dengan izin-Nya jua, dapatlah kita berkumpul di Majlis Istiadat Pembukaan Rasmi bagi Mesyuarat Pertama dari Musim Permesyuaratan Kesebelas Majlis Mesyuarat Negara pada hari ini. Beta terlebih dahulu ingin mengucapkan tahniah kepada Pehin Orang Kaya Seri Lela Dato Seri Setia Awang Haji Abdul Rahman bin Dato Setia Haji Mohamed Taib di atas pelantikannya sebagai Yang Di-Pertua Majlis Mesyuarat Negara yang baru. Beta berharap Yang Di-Pertua Majlis akan dapat menjalankan tugas dan tanggungjawabnya sebaik mungkin demi mempertingkatkan lagi martabat Majlis Mesyuarat Negara dalam melaksanakan peranannya sebagai sebuah institusi penting dalam pembangunan negara. Di kesempatan ini juga, Beta juga ingin merakamkan penghargaan kepada Pehin Orang Kaya Laila Setia Bakti Diraja Dato Laila Utama Haji Awang Isa bin Pehin Dato

Perdana Menteri Dato Laila Utama Haji Awang Ibrahim, di atas khidmat bakti tenaga dan buah fikiran yang telah disumbangkannya selama menjadi Yang Di-Pertua Majlis Mesyuarat Negara. Majlis Mesyuarat Negara tidak syak lagi berperanan besar dalam memacu pembangunan negara. Menyebut Majlis Mesyuarat Negara dengan sendirinya kita juga akan mahu tahu siapakah ahli-ahlinya. Mereka ini tentu saja tokoh-tokoh yang berkaliber yang mampu untuk mengetengahkan pendekatan pendekatan terbaik untuk pembangunan. Di antara pendekatan itu ialah penyerapan positif mindset kepada rakyat supaya mereka lebih matang bertindak selaras dengan tuntutan zaman. Ahli Majlis yang berpandangan jauh, kita yakin akan dapat **menghidangkan idea-idea besar mereka untuk kemajuan negara. Penghijrahan mindset daripada semata-mata suka bergantung kepada bantuan kepada lebih berdikari dan berusaha adalah suatu kelebihan yang perlu dihuraikan oleh majlis ini.** Kita adalah dikehendaki peka dengan situasi yang ada hari ini khasnya dalam perkara ekonomi global yang sedang menunjukkan penurunan ketara, seperti harga minyak yang jauh merudum. Situasi ini sepatutnya akan menambahkan lagi keazaman kita untuk lebih memperkukuh asas-asas atau fundamental ekonomi negara. Di antara usaha pengukuhan itu termasuklah **memperkasa sektor awam dengan menjadikannya lebih berkesan dan berkualiti di dalam perkhidmatan untuk orang ramai.** Demikian juga ia sangat **diperlukan untuk merangsang iklim perniagaan dan**

perekonomian yang lebih kondusif. Dari aspek kewangan kita juga perlu mengekalkan dasar kestabilan fiskal atau **fiscal stability**, terutamanya dalam mempertimbangkan peruntukan kewangan dan perbelanjaan negara yang menitikberatkan perbelanjaan berhemah dan **value for money**, dengan amalan seperti ini in shaa Allah akan membolehkan negara menjimatkan perbelanjaan dan mampu untuk menabung lebih pendapatan bagi menampung peruntukan-peruntukan di saat yang memerlukan. Perkara ini juga perlu berlaku dalam pengurusan perbelanjaan di peringkat individu dan keluarga. Di bidang pekerjaan pula perhatian perlulah bulat untuk **menggerakkan anak-anak tempatan bagi mengisi peluang-peluang yang ada**, kita mesti mengkaji dengan saksama, di mana dan berapa lama lagi anak-anak tempatan kita harus tercicir tidak diberi kesempatan untuk memenuhi peluang-peluang yang ada itu. Di sektor industri yang menjadi nadi ekonomi negara berapa **banyak peluang atau jawatan penting yang masih dimonopoli oleh pekerja-pekerja asing**, sekalipun kita telah melalui masa yang begitu panjang. Ini semua tidak patut dipandang dengan sebelah mata sahaja tetapi perlu dipantau dan dimuhasabah. Beta melihat perkara ini juga turut memerlukan perhatian majlis. Satu **lagi bidang yang penting untuk diberikan perhatian ialah bidang keusahawanan**. Ia mustahak seimbang dalam makna ia **tidak boleh diceburi hanya oleh segelintir pihak tertentu sahaja**

tetapi biarlah ramai, kerana ramai itu menterjemahkan adanya kemajuan. Para usahawan mesti bergerak mengembangkan perniagaan dan industri masing-masing. Tanpa terhenti setakat tangga pertama sahaja tetapi perlu mendakinya sehingga sampai ke puncak. Semua ini beta timbulkan ialah bagi menarik perhatian majlis supaya tetap fokus kepada perkaraperkara besar dan mencabar, bukannya yang membawa kita leka dan lemah. Akhirnya, Beta menyeru kepada semua pihak yang berkenaan supaya dalam memeduli semua permasalahan rakyat dan penduduk **kita hendaklah mengambil perspektif yang benar - benar diyakini dapat menolong memajukan mereka.** Apa jua isu atau permasalahan kita tangani ia dengan baik melalui perundingan. Sekian, Wabillahit Taufeq Walhidayah, Wassalamu 'Alaikum Warahmatullahi Wabarakatuh.

2 SOALAN – SOALAN YANG TELAH DIBERI NOTIS BAGI JABATAN PERDANA MENTERI (KHUSUSNYA JABATAN PERKHIDMATAN AWAM)

2.1 CUTI AWAM HARI RAYA AIDILADHA

SOALAN:

(Yang Berhormat Awang Haji Sulaiman Bin Haji Ahad, Sabtu 7 Mac 2015, Sesi pagi. Ms. 12)

Soalan kaola, kepada Jabatan Perdana Menteri, perkara cuti awam Hari Raya Aidiladha. Yang Berhormat Yang Di-Pertua, Hari Raya Aidiladha diraikan oleh umat Islam di seluruh dunia dan termasuk Negara Brunei Darussalam. Selain bersembahyang sunat, hari raya disambut dengan mengadakan majlis-majlis ibadah korban. Bagi menyambut Hari Raya Aidiladha, ini pihak kerajaan hanya memberikan satu hari cuti awam kecuali jika ianya jatuh pada hari-hari cuti awam biasa. Dengan hanya cuti satu hari itu adalah tidak memadai bagi mereka mengadakan ibadah korban kerana terpaksa meninggalkan pejabat dan lain-lain.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua, kaola ingin tahu dapatkah pihak berkenaan **mempertimbangkan untuk memanjangkan lagi cuti awam itu kepada dua hari** untuk membolehkan pegawai-pegawai dan kakitangan kerajaan merayakan Hari Raya Aidiladha dalam suasana lebih meriah dan

selesa. Sekian, Yang Berhormat Yang Di-Pertua. Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh.

JAWAPAN:

**(Yang Berhormat Menteri Kewangan II (Kedua) Sabtu 7 Mac 2015,
Sesi pagi. Ms. 12-13)**

Terima kasih, Yang Berhormat Yang Di-Pertua. Bismillahir Rahmanir Rahim. Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh dan salam sejahtera. Lebih dahulu saya ingin mengucapkan berbanyak-banyak terima kasih atas pertanyaan Yang Berhormat Awang Haji Sulaiman bin Haji Ahad mengenai perkara ini dan terima kasih juga atas keprihatinan Yang Berhormat yang telah menyuarakan persoalan ini.

Sebagaimana yang kita sedia maklum, setiap tahun Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia mengisytiharkan hari-hari kelepasan awam bagi Negara Brunei Darussalam. Pada tahun 2015 Masihi ini cuti awam kesemuanya berjumlah 16 hari dan ini termasuklah satu hari kelepasan awam bagi cuti Hari Raya Aidiladha pada setiap tanggal 10 Zulhijjah. Sebagaimana tuntutan agama kita, umat Islam di negara ini menjalankan ibadah korban pada hari pertama Hari Raya Aidiladha dan pada tiga hari tasyrik berikutnya.

Meskipun hari kelepasan awam bagi Hari Raya Aidiladha di negara ini hanyalah satu hari sahaja, namun ia tidak menghalang dan merumitkan masyarakat Islam di negara ini untuk memeriahkan

Hari Raya Aidiladha dan menjalankan ibadah korban pada hari-hari tasyrik yang pada lazimnya jatuh pada hari bekerja.

Kita sendiri telah pun menyaksikan melalui media-media sama ada media cetak atau elektronik. **Sambutan Hari Raya Aidiladha khususnya Majlis Ibadah Korban di hari-hari tasyrik telah disambut dengan meriah dan dijalankan semasa hari bekerja bukan saja oleh agensi-agensi kerajaan tetapi juga pihak swasta dan pertubuhan-pertubuhan bukan kerajaan termasuk di peringkat mukim dan kampung.**

Suasana ini telah dapat meningkatkan semangat dan budaya bergotongroyong dalam kalangan warga kerja dan juga penduduk-penduduk di peringkat mukim dan kampung di samping mengeratkan kesepaduan antara masyarakat sama ada jabatan-jabatan kerajaan atau peringkat akar umbi.

Semogalah dengan ibadat dan usaha yang ikhlas tersebut, negara kita akan berterusan dikurniakan keberkatan dan rahmat Allah Subhanahu Wata'ala.

Dalam pada itu, kita juga harus bersyukur bahawa Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Peruan Negara Brunei Darussalam dengan amat murah hati telah mengurniakan titah bahawa mulai tahun 2012 Masihi cuti awam bagi sambutan Hari Raya Aidilfitri di negara ini ditambah satu hari lagi kepada tiga hari.

Tambahan cuti tersebut adalah bagi membolehkan rakyat dan penduduk di negara ini untuk menyambut Hari Raya Aidilfitri dengan meriah serta mendukung hasrat Baginda agar institusi keluarga di negara ini terus

diperkukuhkan. Kita amatlah berharap kemudahan dan peluang-peluang seperti itu akan diraih dan dimanfaatkan oleh rakyat dan penduduk di negara ini bagi mendapatkan keredaan Allah Subhanahu Wata'ala. Sekian, terima kasih.

2.2 TABUNG AMANAH PEKERJA (TAP)

SOALAN:

(Yang Berhormat Awang Haji Jumat bin Akim, Sabtu 7 Mac 2015, Sesi pagi, Ms.19-20)

Masalah Simpanan Tabung Amanah Pekerja, dibangkitkan hampir pada setiap tahun di Majlis Persidangan Mesyuarat Negara dari semenjak Majlis Mesyuarat Negara ditubuhkan iaitu kira-kira beberapa tahun yang lalu. Apabila perkhidmatan-perkhidmatan berpencen ditiadakan bagi mereka yang mula berkhidmat pada tahun 1993 digantikan dengan penubuhan Caruman Simpanan Tabung Amanah Pekerja (TAP) bagi menjamin keselamatan sosial masyarakat selepas mereka bersara dengan menabung 5 % daripada gaji bulanan mereka. Walaupun perkara ini berkali-kali diberi penerangan oleh pihak-pihak yang berwajib tetapi masalahnya masih dapat dipersoalkan oleh masyarakat terutama mereka yang berpencen.

Adalah diperhatikan bahawa kebanyakan mereka yang bersara yang mencarum dalam Tabung Amanah Pekerja (TAP) tidak dapat menjamin masa

depan mereka selepas bersara terutama sekali mereka yang berpendapatan rendah. Mereka yang berpendapatan rendah ini apabila bersara akan memohon bantuan dan memohon bantuan akan semakin bertambah pada setiap tahun.

Jadi, jumlah kemiskinan akan menjadi beban kepada negara kerana kebanyakan mereka yang bersara tidak akan dapat melakukan aktiviti ataupun kerja-kerja bagi menambah pendapatan mereka.

Soalan kaola, saya ingin tahu **apakah langkah-langkah kerajaan di samping mengadakan Tabung Amanah Pekerja (TAP) untuk melindungi mereka terutama sekali yang berpendapatan rendah supaya hidup mereka pada hari tua akan terjamin dan terkeluar daripada kengah kemiskinan yang berterusan.** Sekian, terima kasih.
Yang Berhormat Yang Dipertua Dewan.

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Kewangan II (Kedua) Sabtu 7 Mac 2015, Sesi pagi, Ms.20-22)

Lebih dahulu saya ingin mengucapkan sebanyak-banyak terima kasih atas keprihatinan Yang Berhormat mengenai perkara ini. Yang Berhormat sendiri juga telah mengambil maklum terhadap penerangan-penerangan yang telah pun diberikan oleh pihak-pihak yang berkenaan mengenai manfaat langkah kerajaan dalam perkara ini.

Dalam hubungan ini, kita amatlah mengharapkan kerjasama daripada semua pihak untuk sama-sama **memberigakan dan memberikan maklumat yang tepat terutamanya manfaat dan matlamat skim ini dan skim-skim yang lain yang diwujudkan bagi menjamin keselamatan sosial rakyat dan penduduk negara ini seperti Skim Persaraan Caruman Tambahan (SCP)** dan lain-lain. Sebagaimana juga yang kita semua sedia maklum tujuan utama skim (TAP) ini diperkenalkan ialah bagi mewujudkan skim keselamatan sosial bagi pesara-pesara yang pihak pekerja diwajibkan menabung caruman 5 peratus dan pihak majikan juga turut diwajibkan mencarum 5% menjadikan keseluruhan caruman atau tabungan sebanyak 10 peratus dari gaji pekerja.

Perkara utama dalam pelaksanaan Skim Tabung Amanah Pekerja (TAP) ini sebagai salah satu skim untuk mendukung jaminan keselamatan sosial di negara ini ialah keahliannya yang tidak hanya terhad kepada pekerja-pekerja dalam sektor kerajaan tetapi juga turut dilaratkan kepada pekerja-pekerja sektor swasta yang pada masa ini bilangannya adalah melebihi separuh daripada jumlah keseluruhan warga pekerja tempatan di negara ini.

Bagi mengukuhkan skim persaraan yang terdapat di negara ini Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan Haji Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah ibni Al-Marhum Sultan Haji Omar Ali Saifuddien Sa'adul Khairi Waddien, Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam, juga telah memperkenalkan Skim Pencen Caruman

Tambahan yang mula beroperasi pada 1 Januari 2010 melalui **Skim Pencen Caruman Tambahan ini yang juga dikenali sebagai Supplemental Contributory Pension (SCP)** memberikan manfaat bukan sahaja kepada ahli-ahli sendiri tetapi juga kepada waris-waris ahli jika ahli meninggal dunia. Di bawah skim ini setiap pekerja dan majikan masing-masing adalah dikehendaki mencarum **3.5 peratus menjadikan keseluruhan caruman bulanan bagi pekerja dan majikan bagi kedua-dua skim TAP dan SCP sebanyak 17 peratus sebulan.**

Melalui Skim SCP ini setiap ahli akan **menerima bayaran bulanan semasa persaraan pada usia 60 tahun jumlah sebenar yang diterima oleh pesara** tertakluk kepada jumlah caruman setiap pekerja tersebut. Dalam menimbangkan keperluan jaminan keselamatan sosial kerajaan sentiasa mengambil pendekatan menyeluruh ataupun holistik agar manfaatnya akan dapat dinikmati oleh semua lapisan masyarakat. Ini dapat dilihat dari inisiatif dan skim-skim yang dilancarkan oleh kerajaan yang bertujuan untuk menyediakan keperluan asas dan meringankan kos sara hidup di negara ini terutama bagi golongan yang berpendapatan rendah. Ini antaranya termasuklah:

- 1. Melanjutkan umur persaraan bagi pekerja-pekerja sektor kerajaan dan pekerja-pekerja sektor swasta yang merupakan Ahli Tabung Amanah Pekerja dari umur 55 tahun kepada 60 tahun berkuat kuasa mulai 1 Januari 2010 iaitu bersempena pengenalan Skim Persaraan Caruman Tambahan.** Langkah ini

dihasarkan untuk membantu meringankan keperluan kewangan bagi pekerja-pekerja yang terlibat selaras juga dengan amalan di negara-negara serantau dan antarabangsa; dan

2. Memperkenalkan **Skim Tabungan Perumahan di bawah Tabung Amanah Pekerja melalui 1 Ogos 2011** melalui Skim ini dikhususkan kepada Ahli-Ahli (TAP) yang merupakan Warga Negara Brunei Darussalam yang memenuhi syarat-syarat penyertaan tertentu dengan memberikan manfaat-manfaat seperti berikut:

- i. Jaminan **kadar pulangan dividen sebanyak 3 peratus** mengikut tahun kewangan berkenaan bagi peserta-peserta yang menerima gaji pokok tidak melebihi \$6,000 sebulan dan bantuan kewangan sehingga \$25,000 setiap peserta yang berkeelayakan.
- ii. **Penyediaan perumahan kos rendah** di bawah Skim Perumahan Negara yang membolehkan rakyat di negara ini termasuk yang berkhidmat dalam sektor swasta untuk memiliki rumah sendiri. Dalam hal ini, kerajaan juga bermurah hati untuk meminda tempoh bayaran ansuran bulanan di bawah Skim Perumahan Negara dari **15 tahun kepada 30 tahun sejak tahun 1994.**

Yang Berhormat Yang Di-Pertua. Perkara-perkara yang kaola kongsiikan di atas merupakan sebahagian sahaja daripada tindakan-tindakan yang telah diambil oleh pihak kerajaan dalam menjamin kesejahteraan rakyat

dan penduduk di negara ini secara menyeluruh. Pihak kerajaan insya-Allah akan **berterusan meneliti dasar-dasar dan perancangan yang perlu dilaksanakan dalam memelihara kesejahteraan dan keselamatan sosial rakyat** dan penduduk di negara ini secara keseluruhan dan berkesan agar ia juga akan nanti akan turut dinikmati oleh generasi-generasi yang akan datang. Sekian, yang dapat saya sampaikan bagi menjawab persoalan tadi. Terima kasih, Yang Berhormat Yang Di-Pertua.

2.3 SEMAKAN GAJI PEGAWAI

SOALAN:

(Yang Berhormat Awang Haji A.Ahmad bin Husain, Sabtu 7 Mac 2015, Sesi pagi, Ms.22).

Semakan gaji telah dibuat apabila Negara Brunei Darussalam telah mengambil keseluruhan kuasanya daripada Kerajaan United Kingdom pada tahun 1984 yang lalu. Tetapi, dari sejak itu sudah mencapai 13 tahun Negara Brunei merdeka dan berdaulat. Seingat-ingat kaola **belum ada semakan tangga gaji perkhidmatan awam secara menyeluruh**. Memang diakui semakan gaji yang telah diadakan pada tahun 1984 itu lumayan.

Tetapi inflasi sejak itu dari tahun-ketahun semakin meningkat. Mata wang Brunei telah menurun dan kebanyakan mereka mengalami kesukaran untuk mengembangkan keseluruhan harian tangga gaji mereka diterima. Apa yang

diterima pada tahun 1984 itu, tidak sama dengan yang diterima pada hari ini. Jika perkara ini tidak dikaji semula memandangkan inflasi setiap tahun semakin meningkat dan tidak akan turun, ramailah orang-orang berpendapatan rendah merasa kehidupan mereka semakin terhimpit, apa lagi pada masa akan datang.

Saya ingin bertanya, adakah pihak berkenaan, akan **menyemak semula tangga gaji Perkhidmatan Awam itu dan jika ada bila masanya? Jika tidak, apa sebabnya?**

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Kewangan II (Kedua) Sabtu 7 Mac 2015, Sesi pagi, Ms.23-27)

Terima kasih, Yang Berhormat Di-Pertua, Bismillahir Rahmanir Rahim. Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh dan salam sejahtera. Lebih dahulu saya ingin mengucapkan berbanyak-banyak terima kasih atas pertanyaan Yang Berhormat tadi dan jua terima kasih atas keprihatinan Yang Berhormat, yang telah menyuarakan soalan ini. Kalau saya tidak silap, hampir setiap tahun penerangan-penerangan berkaitan juga telah pun saya berikan secara panjang lebar pada tahun-tahun yang berkenaan. Antaranya, termasuklah penerangan yang telah saya berikan bagi menjawab soalan yang telah ditimbulkan oleh Yang Berhormat Awang Haji Jumat bin Akim

semasa Persidangan Majlis Mesyuarat Negara bagi tahun 2014 / 2015 Masihi pada tahun lepas.

Oleh itu, saya tidaklah berhasrat untuk mengulangi penerangan mengenai perkara ini lagi secara panjang lebar. Apa yang saya terangkan ini hanyalah sebagai perkongsian maklumat untuk kita sama-sama renungkan bersama dan bukanlah maksud saya untuk mengungkit-ungkit. Selain penerangan yang akan saya sampaikan ini, saya juga ingin menyarankan supaya Ahli-Ahli Yang Berhormat dapat merujuk pada jawapan-jawapan yang sudah pernah diberikan dalam Majlis Mesyuarat Negara yang terdahulu.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat. Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Baginda Sultan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam memang sangat peka dan prihatin terhadap isu seperti yang dibangkitkan Yang Berhormat sebentar tadi, terutamanya dalam meringankan kos sara hidup secara menyeluruh. Ke arah itulah semenjak tahun 1984 beberapa inisiatif telah diperkenalkan bagi menambah pendapatan secara langsung di compare mahupun secara tidak langsung untuk meringankan beban warga perkhidmatan awam di negara ini.

Antaranya termasuklah perkara-perkara yang berikut:

Pemberian Elaun Kurnia Khas pada tahun 1987 yang jumlahnya telah **direvise lagi pada tahun 1991** Masihi. Memperkenalkan **Elaun Sara Hidup pada tahun 1998 Masihi** yang jumlahnya juga ditingkatkan

lagi pada tahun 2006 Masihi. Pengenalan **EB Khas** pada tahun 1996 Masihi dan kenaikan mata gaji khas (**Accelerated Increment**) pada tahun 2006 Masihi.

Semua **usaha ini telah meningkatkan pendapatan secara langsung kepada para pegawai dan kakitangan di dalam perkhidmatan awam.** Selain dari itu, **perkhidmatan awam juga telah mengemaskinikan beberapa skim perkhidmatan yang telah melibatkan penyelarasan dan semakan pada gaji dan juga elaun-elaun yang diterima dalam kalangan anggota perkhidmatan awam khususnya bagi beberapa jawatan tertentu.** Seperti skim perkhidmatan bagi **guru, jururawat, doktor, angkatan bersenjata, tenaga pengajar institusi pengajian tinggi dan lain-lain.**

Perubahan pada skim-skim perkhidmatan tersebut adalah bagi memenuhi keperluan semasa **berdasarkan fakta-fakta, antara lainnya tugas dan tanggungjawab yang ditetapkan, tarikan bagi pencari pekerja yang berkelayakan yang berpotensi dan mengekalkan pegawai dan kakitangan yang produktif yang cemerlang.**

Di samping itu, terdapat beberapa inisiatif kerajaan dalam tempoh tersebut yang juga dapat meringankan beban kewangan bagi warga perkhidmatan awam. Satu daripadanya ialah yang berkaitan **dalam pemilikan rumah dengan pegawai, kakitangan kerajaan.**

Antara inisiatif tersebut termasuklah:

1. **Melanjutkan tempoh bayaran bagi kemudahan pinjaman kewangan untuk membina rumah dari 15 tahun ke tiga puluh 30 tahun.** Perubahan dasar ini diperkenalkan sejak tahun 1993 Masihi. Di samping itu, mulai tahun tersebut juga **bayaran feadah sebanyak diantara 0.5 peratus hingga 3 peratus yang dikenakan ke atas baki pinjaman kemudahan kewangan tersebut juga telah ditiadakan.** Kedua-dua peraturan ini telah dapat meringankan beban pembayaran pegawai-pegawai dan kakitangan yang terlibat;
2. Memperkenalkan **Skim Tabungan Perumahan di bawah Tabung Amanah Pekerja mulai 1 Ogos 2012 Masihi.** Dalam Skim ini, kerajaan akan **memberikan bantuan kewangan sehingga \$25,000.00** bagi setiap peserta yang terdiri daripada Ahli-Ahli TAP Warga Negara Brunei Darussalam, asalkan ia memenuhi syarat-syarat atau kelayakan yang telah ditetapkan. Sehingga akhir tahun 2014 Masihi, sebanyak 64 orang Ahli TAP telah layak diberikan bantuan ini; dan
3. Sejak tahun 2012 Masihi pula **jumlah pinjaman yang boleh dipohonkan untuk membina rumah telah ditambah daripada 4 tahun gaji kepada 5 tahun gaji.**

Selain inisiatif-inisiatif yang diambil oleh pihak kerajaan di atas, kita juga bersyukur bahawa di Negara Brunei Darussalam, gaji yang diterima oleh

penjawat awam dan swasta **tidak dikenakan cukai pendapatan** seperti mana di negara-negara lain yang setentunya mengurangkan lagi jumlah pendapatan bulanan sebenar yang diterima.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua, dari penerangan-penerangan yang saya huraikan tadi dan juga keterangan keterangan yang pernah dikongsikan terdahulu di dalam Dewan ini, saya **ingin menekankan bahawa adalah tidak tepat rumusan dan fakta yang ditimbulkan oleh Yang Berhormat yang menyatakan bahawa sejak tahun 1984, iaitu sudah mencapai 31 tahun Negara Brunei Darussalam Merdeka, belum ada semakan atau revision tangga gaji bagi perkhidmatan awam secara menyeluruh pernah diadakan.**

Di sini Yang Berhormat Yang Di-Pertua, saya juga ingin mengongsikan bahawa dalam menimbangkan keperluan berhubung persoalan yang ditimbulkan oleh Yang Berhormat tadi, pihak kerajaan **sentiasa mengambil pendekatan secara holistic ataupun menyeluruh. Ini termasuklah dengan mengambil kira fakta-fakta lain seperti keutamaan menarik anak-anak tempatan bekerja di sektor swasta.** Pembiayaan projek-projek sosio ekonomi dan yang pentingnya keupayaan kerajaan untuk membiayai bukan sahaja dalam waktu yang pendek tapi secara berterusan. Apatah lagi dengan keadaan ekonomi semasa yang amat mencabar pada ketika ini yang mana seperti dikeluarkan dalam pembentangan Belajawan Bagi Tahun Kewangan 2015/2016 Masihi ini nanti.

Bahawa dengan penurunan harga minyak di pasaran global pada masa ini, kerajaan akan mengalami deficit, belanjawan yang amat tinggi. Kedudukan ini setentunya memerlukan usaha bersepadu pihak kerajaan untuk menangani keadaan ini, dengan berkesan melalui pengurusan kewangan yang berhemah. Ini terutama mengambil kira bahawa dengan pembekalan struktur pasaran dan bekalan minyak dunia yang pada masa ini menganalisis meramalkan kedudukan harga minyak global akan terus berada di tahap yang rendah bagi tempoh beberapa tahun yang akan datang.

Dalam pada itu, faktor lain yang diberi tumpuan yang berkaitan dengan perkara ini ialah mengenai **usaha berterusan kerajaan untuk menggalakkan anak-anak tempatan untuk berkerja di sektor swasta**. Matlamat dasar adalah juga bagi mendukung usaha kerajaan untuk mempebagaikan sumber aktiviti ekonomi agar tidak bergantung sepenuhnya pada sektor minyak dan gas dan menjadikan ekonomi negara lebih sustainable. Pihak IMF dalam misi tahunan konsultasi di bawah artikel 4 telah turut menimbulkan dan mengenal pasti bahawa antara cabaran utama negara untuk membangun sektor swasta di negara ini **ialah jurang kemudahan dan faedah yang dihulurkan kepada pegawai-pegawai dan kakitangan di sektor swasta awam yang amat lumayan ataupun generious berbanding pekerja-pekerja di sektor swasta**.

Oleh itu bagi mendukung usaha-usaha kerajaan untuk membangun ekonomi negara secara sustainable dalam jangka masa sederhana dan panjang adalah perlu **seimbang dicapai dalam mengurangkan jurang**

kemudahan dan faedah yang diterima oleh pekerjapekerja kerajaan dengan swasta. Di pihak kerajaan beberapa inisiatif telah pun dilaksanakan yang memberikan manfaat yang menyeluruh kepada pekerja-pekerja sektor awam dan sektor swasta.

Ini antara lain termasuklah memperkenalkan **skim Tabung Amanah Pekerja pada tahun 1993 Masihi dan persaraan caruman tambahan atau SCP pada tahun 2010 Masihi.**

Kedua memperkenalkan **skim Tabungan Perumahan TAP** seperti yang diterangkan lebih awal.

Ketiga **menawarkan elaun pelajaran kepada ahli-ahli TAP sama ada yang bekerja di sektor awam atau swasta yang menghantar anak mereka mengikut pendidikan peringkat nursery di institusi pendidikan swasta di negara ini dan menghulurkan bayaran gaji penuh kepada pekerja-pekerja di sektor swasta bagi tempoh 5 minggu selepas tempoh 8 minggu yang dibayar oleh majikan masing-masing bagi mereka yang cuti beranak.**

Inisiatif yang dinyatakan tadi adalah sebagai usaha kerajaan untuk **mengalakkan anak-anak tempatan bekerja di sektor swasta.** Usaha-usaha ini tidak akan berjaya sepenuhnya tanpa adanya kerjasama dari pihak majikan itu sendiri ke arah itu saya ingin meminta kerjasama daripada pihak majikan di sektor swasta untuk sentiasa memberikan perhatian dan

keutamaan kepada kebajikan dan kesejahteraan pekerja masing-masing khususnya pekerja-pekerja tempatan **dengan menghulurkan gaji yang berpatutan serta kemudahan dan faedah yang bersesuaian dengan kelayakan serta tugas dan tanggungjawab mereka.**

Yang Berhormat Yang Di-Pertua Dewan, dalam meneliti dan menimbangkan keperluan bagi memelihara kesejahteraan rakyat dan penduduk negara ini. Langkah-langkah bersesuaian sentiasa diambil untuk mengawal peningkatan kos sara hidup di negara ini, ini termasuk dalam mengawal kos-kos barangan keperluan asas melalui **subsidi dan kawalan harga barangan seperti minyak kenderaan, bekalan tenaga elektrik, beras, perkhidmatan kesihatan, kos perumahan rendah dan sebagainya.**

Seperti mana juga yang penerangan penerangan yang telah diberikan berhubung dengan perkara ini dalam apa jua yang perancangan dan tindakan yang diambil oleh pihak kerajaan sudah tertentunya ianya memerlukan pendekatan secara menyeluruh dan tidak hanya cenderung kepada pihak atau kumpulan yang tertentu saja. Di samping itu, ia juga perlu diukur dari segi keupayaan kerajaan bagi membiayai program berkenaan dalam jangka panjang secara sustainable dan impaknya kepada produktiviti negara secara keseluruhan.

Oleh itu, ia mengambil kira huraian dan penjelasan-penjelasan yang telah diberikan, saya ingin mengambil kesempatan ini untuk memohon kerjasama daripada semua pihak termasuk Ahli-Ahli Yang Berhormat untuk sama-sama

mendukung usaha usaha kerajaan untuk membangun dan mewujudkan ekonomi yang dinamik dan berdaya maju bagi kesejahteraan rakyat dan negara ini secara menyeluruh dan berterusan agar program-program mempelbagaikan ekonomi dan peluasan asas pendapatan dapat dicapai, insya-Allah, sekian yang dapat saya kongsi bagi menjawab soalan ini. Terima kasih, Yang Berhormat Di-Pertua Dewan.

2.4 INSENTIF BAGI PEKERJA DI SEKTOR SWASTA

SOALAN:

(Yang Berhormat Awang Haji Ramli bin Haji Lahit, Sabtu 7 Mac 2015, Sesi pagi, Ms.27-28)

Terima kasih, Yang Berhormat Yang Di-Pertua. Bismillahir Rahmanir Rahim. Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Yang Berhormat Yang Di-Pertua, Yang Berhormat Menteri-Menteri Kabinet dan Yang Berhormat Ahli-Ahli Majlis Mesyuarat Negara.

Saya membawa perkara yang berhubung kait dengan **insentif kepada pekerja-pekerja swasta. Insentif-insentif yang dinikmati oleh pekerja di sektor awam dengan sektor swasta adalah sangat jauh bezanya.** Sektor awam selain menerima **gaji bulan juga diberikan elaun sara hidup, elaun kurnia khas, elaun kenderaan, elaun tambang ke luar negeri dan pinjaman-pinjaman membeli kenderaan dan membeli rumah.**

Manakala di **sektor swasta hanya menerima gaji bulanan sahaja** inilah yang menyebabkan mereka suka memilih bekerja dengan sektor awam dan ada yang sudah mempunyai pekerjaan di sektor swasta kalau ada peluang akan berhenti dan berpindah ke sektor awam. Ini juga yang menjadi sungutan kepada sektor swasta kerana mereka telah pun mengeluarkan penbelanjaan untuk melatih pekerja-pekerja ini.

Untuk membolehkan mereka bertahan bekerja di sektor swasta, **adakah dalam perancangan kerajaan untuk memberi insentif walaupun tidak sama jumlahnya, sekurang-kurangnya ada kepada rakyat yang berkhidmat dengan sektor swasta dan adakah rancangan kerajaan untuk mengadakan peraturan yang boleh melindungi syarikat atau pengusaha daripada menanggung kerugian disebabkan pekerja-pekerja yang sudah diberi kursus dan latihan tetapi berhenti tanpa memberi notis.**

JAWAPAN:

**(Yang Berhormat Menteri Kewangan II (Kedua) Sabtu 7 Mac 2015,
Sesi pagi, Ms.28-29)**

Terima kasih, Yang Berhormat Yang Di-pertua. Bismillahir Rahmanir Rahim. Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh dan salam sejahtera. Saya terlebih dahulu ingin mengucapkan berbanyak-banyak terima kasih di atas

keprihatinan Yang Berhormat mengenai perkara ini. Berhubung dengan soalan yang ditimbulkan mengenai insentif kepada pekerja tempatan untuk berkhidmat dengan sektor swasta. Isu ini juga pernah timbulkan oleh Yang Berhormat Awang Haji Jumat bin Akim semasa persidangan Majlis Mesyuarat Negara 2014 - 2015 dan penerangan mengenainya juga telah diberikan.

Dalam menimbangkan persoalan sama ada terdapat perancangan kerajaan untuk memberikan insentif kepada rakyat yang berkhidmat dengan sektor swasta **adalah perlu kajian dan penelitian secara terperinci** dibuat terutama mengenai keberkesanan cadangan seperti ini. Yang paling penting ialah **kerajaan juga perlu menilai implikasinya pada kemampuan kewangan** kerajaan untuk membiayai program sedemikian cara jangka masa panjang.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua Dewan perkara yang berhubung kemudahan dan faedah yang dihulurkan kepada pekerja-pekerja di sektor swasta perlulah **diberikan perhatian yang sewajarnya juga oleh majikan-majikan di sektor swasta sendiri**. Ini terutama dalam memberikan ganjaran dan imbalan yang setimpal dengan sumbangan tenaga dan khidmat bakti mereka dalam mengembangkan perniagaan atau perusahaan sesebuah syarikat berkenaan. Tidakkah juga dinafikan bahawa sebahagian majikan-majikan di sektor swasta ada yang telah memberikan perhatian yang baik terhadap kebajikan dan kesejahteraan pekerja-pekerjanya, malah sebahagiannya ada yang telah memberikan kemudahan dan imbalan yang lebih baik daripada yang dihulurkan dalam sektor awam seperti **bayaran**

bonus yang lebih tinggi, kemudahan tambang ke luar negara dan kemudahan lain.

Walau bagaimanapun, di pihak kerajaan berbagai-bagai insentif dan inisiatif juga telah diperkenalkan yang antara lainnya bertujuan bagi mengimbangi dan memelihara kebajikan dan kesejahteraan pekerja-pekerja tempatan yang berkhidmat di sektor swasta. Antara inisiatif tersebut secara ringkasnya termasuklah, pertama, sebagaimana yang telah saya nyatakan tadi, memperkenalkan **Skim Tabung Amanah Pekerja sejak tahun 1993** masihi dan **Pencen Caruman Tambahan sejak Tahun 2010** masihi **yang juga melibatkan pekerja-pekerja swasta.**

Kedua, melaratkan **kemudahan cuti beranak kepada pekerja-pekerja sektor swasta.** Ketiga, menghulurkan elaun **pelajaran treasury** bagi **ahli-ahli TAP** dan **keempat mewujudkan Skim Tabungan Perumahan TAP** yang memberikan bantuan kewangan sehingga **\$25,000** bagi membina atau membeli rumah tertakluk kepada **syarat-syarat yang ditetapkan.**

Di samping itu, pihak kerajaan melalui **Skim Perumahan Negara** turut **memberikan peluang kepada pekerja-pekerja di sektor swasta** untuk **memiliki rumah-rumah yang disediakan dengan skim bayaran ansuran yang mudah sebanding dengan kemudahan yang diberikan kepada warga perkhidmatan awam.**

Yang Berhormat Yang Di-Pertua dan Ahli-Ahli Yang Berhormat, berhubung dengan pekerja yang berhenti serta merta tanpa notis. Berdasarkan maklumat yang diperolehi daripada pihak Jabatan Buruh, Kementerian Hal Ehwal Dalam Negeri, peraturan yang digunapakai pada masa ini ialah, pekerja yang **berhajat untuk berhenti dengan memberi notis dalam tempoh 30 hari akan dibayar sebulan gaji dan sebaliknya**, jika pekerja berkenaan **berhenti tanpa memberikan notis pekerja berkenaan hendaklah membayar sejumlah sebulan gaji kepada majikan berkenaan**. Kaola rasa perkara ini boleh dihuraikan dengan lebih lanjut oleh Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri nanti dalam perbahasan kita yang akan menyusul.

Dalam kesempatan ini, kaola sukacita meminta kejasama kepada para majikan di sektor swasta agar **sentiasa mengambil langkah-langkah yang proaktif bagi menjaga kebajikan dan kesejahteraan pekerja-pekerja syarikat masing-masing seperti menyediakan persekitaran kerja yang kondusif, memberikan latihan-latihan yang perlu, menawarkan peluang pembangunan kerjaya atau career development yang tulus dan sebagainya agar pekerjapekerja berkenaan akan lebih cenderung untuk kekal berkhidmat dengan syarikat-syarikat berkenaan**. Sekianlah, yang dapat kaola kongsi sebagai menjawab soalan yang dikemukakan. Terima kasih, Yang Berhormat Yang Di-Pertua.

(Yang Berhormat Menteri Tenaga (Minister of Energy) Sabtu 7 Mac 2015, Sesi pagi, Ms.29-30)

Bismillahir Rahmanir Rahim. Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Izinkan saya untuk menambah lagi pandangan ini, iaitu pandangan daripada industri tenaga mengenai perkara-perkara yang dibangkitkan. Saya ingin menerangkan bahawa pandangan dan maklumat ini adalah terhad kepada sektor tenaga swasta sahaja. Tidak dapat dinafikan terdapat cabaran untuk menarik rakyat tempatan bagi mengisikan pekerjaan di sektor swasta khususnya sektor tenaga terutama sekali bagi jawatan-jawatan di peringkat rendah.

Isu-isu seperti gaji dan elaun yang tidak memuaskan dan waktu kerja yang sangat mencabar serta perbezaan urbanisasi dengan sektor kerajaan saling dibangkitkan mengenainya. Begitu juga terdapat kebimbangan mengenai kestabilan pekerja mereka di sektor tersebut. Sehubung dengan usaha ke arah memberi galakan agar para pekerja ini terus kekal di dalam pekerjaan mereka di sektor swasta, berbagai-bagai langkah telah diambil berkaitan dengan perkara ini. **Termasuklah melaksanakan garis panduan gaji berpatutan (reasonable wage guideline) bagi menurut jenis pekerjaan.** Misalnya, bagi pekerja di luar pantai, menetapkan gaji permulaan **tidak kurang dari B\$1,000 sebulan dan \$700 sebulan bagi pekerja teknikal di darat dan ini tidaklah termasuk elaun dan sebagainya.**

Selain itu, pemindahan **para pekerja tempatan secara role over bagi pemegang kontrak yang sebelumnya kepada kontraktor yang baharu juga telah dapat memberikan sekuriti pekerjaan kepada mereka walaupun majikan lama tidak lagi mempunyai kontrak baharu.** Bagi para pekerja tempatan **lepasan Program Peningkatan Kemahiran EICF dan BMA yang berumur 30 tahun ke bawah** terdapat skim latihan perkhidmatan yang disediakan oleh Jabatan Perancangan Kemajuan Ekonomi. Mereka ini akan diberikan elaun motivasi yang dibayar secara beransur sebanyak \$2,500 dalam masa dua tahun pertama perkhidmatan mereka serta membayar caruman TAP dan SCP bagi pihak pekerja bagi tahun pertama.

Sehubung dengan persoalan sama ada kerajaan akan membuat peraturan atau polisi bagi menghalang kerugian kepada para majikan dari masalah job hoping pekerjaan di sektor tenaga pada ketika ini, **Sektor Tenaga kerajaan tidak berhasrat untuk mengenalkan polisi bagi menghalang pekerja tempatan untuk berpindah kepada ke syarikat lain dan terserahlah kepada syarikat-syarikat majikan berkenaan mengambil apa jua langkah ke arah menjaga kepentingan perusahaan mereka.**

Apa yang perlu ditekankan ialah ia merupakan **tanggungjawab syarikat berkenaan bagi memberikan laluan kerja yang tulus dan sistematik termasuklah pemberian latihan dan pendedahan kerja kepada kakitangan syarikat.** Saya percaya jika ini dilaksanakan kejadian pemindahan kerja ini insya-Allah akan dapat ditangani yang loyalty dan

komitmen pekerja kepada syarikat akan terus kukuh sepanjang hayat perkhidmatan mereka.

Dalam kesempatan ini juga, Jabatan Tenaga ingin mengingatkan tenaga pekerja tempatan terutama mereka yang baru bekerja **untuk meningkatkan usaha dalam industri yang mementingkan disiplin bagi memastikan operasi perniagaan yang selamat.**

Di samping itu, kesetiaan, kerja keras dan fokus terhadap pekerjaan adalah antara ciri-ciri utama dalam membangunkan karier yang progresif di industri yang berdaya saing. Karier seorang tidak akan dapat dibangunkan secara progresif jika pekerja tersebut sentiasa berpindah dari satu syarikat ke syarikat yang lain.

Sehubung dengan itu, pihak syarikat bolehlah menggunakan skim-skim yang sedia ada disediakan oleh kerajaan seperti **Skim Latihan Perkhidmatan dari JPKE yang dinyatakan tadi dan tax rebate dari Kementerian Kewangan dalam mengurangkan perbelanjaan syarikat bagi pembangunan tenaga pekerja tempatan. Syarikat-syarikat juga seharusnya mengambil peluang dengan bekerjasama dan mengenal pasti serta membangunkan program-program peningkatan kemahiran anak-anak tempatan melalui program-program Energy Industry Competency Frame Work dan Brunei Maritime Academy.** Latihan Kemahiran ini **juga telah disediakan dengan sokongan Skim Latihan Perkhidmatan JPKE.** Yang Berhormat Yang Di-Pertua, sekian sahaja, terima kasih atas peluang yang diberikan.

3 SOALAN – SOALAN / USUL-USUL YANG TIDAK DIBERI NOTIS SEMASA MEMBINCANGKAN JABATAN PERDANA MENTERI

3.1 TULISAN JAWI DALAM SURAT RASMI

SOALAN:

(Yang Berhormat Haji Tahamit bin Haji Nudin, Isnin, 9 Mac 2015, Sesi Petang, Ms.82)

Terima kasih Yang Berhormat Pengerusi. Saya ingin menyampaikan mengenai Jabatan Perkhidmatan Awam. Dalam usaha mengukuhkan, merakyatkan dan memartabatkan tulisan Jawi di negara ini adalah tidak memadai jika tulisan ini cuma dipaparkan di kain-kain rentang, papan-papan tanda perniagaan dan iklan serta aktiviti-aktiviti di sekolah dan di Dewan Bahasa dan Pustaka. Jika tidak ada usaha bersepadu menyeluruh terutama daripada Jabatan Perkhidmatan Awam sebagai punggur ke hadapan dalam usaha mencerahkan tulisan Jawi di negara ini.

Terima kasih atas usaha gigih Dewan Bahasa dan Pustaka, Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan dalam memelihara, mengekalkan dan mengembangkan tulisan Jawi di negara ini. Oleh yang demikian, sesuai dengan kedudukan tulisan Jawi sebagai tulisan Al-Quran, tulisan utama di negara ini dan pentingnya melaksanakan titah titah Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei

Darussalam mengenai kedudukan tulisan Jawi di negara ini, **adalah disarankan apa-apa jua surat rasmi kerajaan hendaklah ditulis dalam tulisan Jawi di samping tulisan Rumi.**

Saranan ini adalah praktikal dalam suasana kedudukan tulisan Jawi ketika ini, iaitu dalam usaha negara mengekalkan tulisan Jawi supaya tidak pupus. Kaedah ini merangkumi aspek kemahiran membaca, mengeja dan menulis berbanding jika tulisan jawi itu cuma dipaparkan di papan-papan tanda, kain-kain rentang serta iklan, situasinya cuma pandang sepintas lalu, kosong penghayatan. **Maka, pihak-pihak yang berkaitan supaya akan dapat merangka saranan ini demi kelangsungan tulisan jawi di negara ini.** Sekian terima kasih.

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Kewangan ke II (Kedua), disediakan oleh Jabatan Perkhidmatan Awam, Hari Selasa, 10 Mac 2015, Sesi Pagi)

Sejauh ini banyak sudah usaha Kerajaan yang telah disediakan bagi kefahaman dan kebolehan menulis Jawi **melalui pendidikan khususnya dalam kurikulum di sekolah-sekolah yang tulisan Jawi diajarkan bermula dari peringkat sekolah rendah.** Dewan Bahasa dan Pustaka secara berterusan juga ada menyediakan langkah-langkah bagi **menggalakkan penggunaan tulisan Jawi** yang bersesuaian di semua peringkat masyarakat termasuk melalui **kerjasama dengan**

Kementerian Pendidikan, Kementerian Hal Ehwal Ugama dan Majlis Tertinggi Melayu Islam Beraja.

Sementara itu, Jabatan Penerangan mempunyai satu ruang khas dalam akhbar Pelita Brunei yang memuatkan rencana dalam tulisan Jawi. **Dari aspek perkhidmatan awam tulisan Jawi digunakan dalam letter head dan persuratan rasmi tertentu kerajaan, Dewan Bahasa dan Pustaka juga menganjurkan Bengkel Seni Khat Jawi bagi pegawai-pegawai kerajaan.**

Setentunya usaha-usaha akan terus dilaksanakan di pihak kerajaan untuk memperkasa tulisan-tulisan jawi dan mengenai penggunaan tulisan Jawi secara **menyeluruh setiap persuratan rasmi cadangan tersebut insya-Allah akan diteliti kesesuaiannya dari segi practicality dan sebagainya.**

3.2 KENAIKAN PANGKAT LALUAN LAJU (PENETAPAN JAWATAN)

SOALAN:

(Yang Berhormat Datin Paduka Hajah Zasia binti Sirin, Isnin, 9 Mac 2015, Sesi Petang, Ms. 83)

Saya ingin bercakap mengenai Jabatan Perkhidmatan Awam. Terdapat masih ramai pegawai-pegawai yang menjalankan tugas sebagai Ketua atau Penolong Ketua Jabatan ataupun Bahagian yang berstatus memangku dalam jangka masa yang agak lama. Penetapan jawatan atau lantikan seseorang adalah juga bergantung kepada penilaian prestasi, kelamaan memegang jawatan sekarang harus mengikut skim perkhidmatan bagi jawatan berkenaan adalah dimaklumi.

Soalan saya. **Adakah pencapaian-pencapaian yang berjaya dicapai oleh Jabatan-Jabatan di mana pegawai memangku itu bertugas. Belum memadai untuk pegawai itu ditetapkan dalam jawatan yang dipangkunya sebagai laluan cepat ataupun fast track.** Kerana antara faktor kejayaan yang dicapai oleh sesebuah jabatan atau organisasi itu adalah jua dengan adanya ciri-ciri kepimpinan yang baik oleh seorang Ketua Jabatan atau pun Bahagian. Dan juga adanya kewibawaan dan

kesungguhan mereka dalam menerajui sesebuah jabatan atau bahagian masing-masing.

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Kewangan ke II (Kedua), disediakan oleh Jabatan Perkhidmatan Awam, Hari Selasa, 10 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms.19)

- Sebenarnya Kenaikan Pangkat Laluan Laju (KPLL) adalah satu kaedah bagi membolehkan pegawai- pegawai perkhidmatan awam dalam **Bahagian II dan ke atas** yang dikategorikan sebagai *'high flyers'* yang berpotensi **untuk memegang jawatan yang lebih tinggi secara lebih cepat dari tempoh biasa dalam peraturan biasa.**
- KPLL ini adalah diasaskan pada memenuhi **beberapa kriteria khas yang menunjukkan antara lain pegawai berkenaan telah cukup terdedah kepada pengalaman yang diperlukan yang mempunyai dan menunjukkan kapasiti untuk membuat keputusan yang berwibawa, mempunyai dan menunjukkan kebolehan dan kompetensi yang berkaitan yang diperlukan oleh tugas dan mendapat pengiktirafan mengenai kejayaan dalam kerjanya.**

- Sememangnya mengikut kaedah KPLL ini seorang pegawai yang memangku jawatan dan terbukti memenuhi kriteria kriteria kaedah ini, boleh dinaikkan pangkat dengan menetapkannya dalam jawatan yang dipangkunya sungguhpun tempoh ia memangku kurang dari tempoh biasa. **Oleh sebab kaedah ini baru diperkenalkan pada bulan Ogos 2012 Masihi permanfaatannya untuk berkesan memerlukan sedikit masa waktu dan pemantauan yang rapi.** Setakat ini terdapat **kumpulan pegawai yang dikenal pasti menunjukkan potensi sebagai high flyer untuk didedahkan pada program kemajuan di bawah kaedah ini. Jabatan Perkhidmatan Awam (JPA) akan memastikan perjalanan program kemajuan ini berjalan seperti yang dihasratkan untuk mencapai sasaran kaedah ini.**

3.3 RANCANGAN PENGGANTIAN

SOALAN:

(Yang Berhormat Datin Paduka Hajah Zasia binti Sirin, Isnin, 9 Mac 2015, Sesi Petang, Ms. 83-84)

Masih berkaitan dengan Jabatan Perkhidmatan Awam. Dalam perancangan penggantian pegawai- pegawai, khususnya pegawai-pegawai kanan kerajaan.

Adakah perancangan penggantian yang dibuat oleh setiap Kementerian, sentiasa dipantau dan dirujuk oleh Jabatan Perkhidmatan Awam apabila berlaku penamatan jawatan oleh pegawai yang bersara dan ketika cadangan lantikan baru dibuat.

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Kewangan ke II (Kedua), disediakan oleh Jabatan Perkhidmatan Awam, Hari Selasa, 10 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms.19-20)

Mengenai rancangan penggantian, sememangnya rancangan penggantian yang bertujuan untuk menyediakan pegawai-pegawai pelapis yang kompeten untuk menjawat jawatan penting dalam perkhidmatan awam adalah menjadi tanggungjawab Jabatan Perkhidmatan Awam. Tanggungjawab ini untuk memastikan setiap kementerian mempunyai perancangan penggantian mereka masing-masing.

Ke arah itu, **Jabatan Perkhidmatan Awam (JPA) telah pun mengeluarkan buku Garis Panduan dan mengadakan jerayawara mengenai rancangan penggantian. Jabatan Perkhidmatan Awam (JPA) giat mengadakan bengkel rancangan penggantian untuk pegawai-pegawai dari setiap kementerian dan jabatan-jabatan di bawahnya yang bertanggungjawab terhadap pengurusan Sumber Tenaga Manusia termasuk rancangan penggantian.**

Jabatan Perkhidmatan Awam secara berterusan insya-Allah akan memantau kemajuan setiap kementerian dan jabatan-jabatan di bawahnya dalam menyediakan rancangan berkenaan dan perjalanannya untuk menepati sasaran.

3.4 PENGAMBILAN SEMULA SETELAH BERSARA

SOALAN:

(Yang Berhormat Datin Paduka Hajah Zasia binti Haji Sirin, Isnin, 9 Mac 2015, Sesi Petang, m.s 84)

Adakah pengambilan semula pegawai-pegawai yang telah bersara untuk memegang jawatan yang sama, tidak akan memberi impak kepada usaha kerajaan dalam amalan perbelanjaan kewangan yang berjimat cermat dan berhemah juga untuk memberi laluan kenaikan pangkat kepada pegawai pegawai yang sedang dan masih berkhidmat. Seterusnya memberi peluang kepada para graduan yang berkelayakan yang masih mencari pekerjaan.

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Kewangan ke II (Kedua), disediakan oleh Jabatan Perkhidmatan Awam, Hari Selasa, 10 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms.20)

Kaola sekarang ingin menjawab soalan yang dibukakan mengenai pengambilan semula setelah bersara juga dan yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Datin Paduka Dayang Hajah Zasia binti Sirin. **Bilangan pegawai yang sudah bersara yang diambil berkhidmat semula sebenarnya tidaklah begitu ramai.**

Pengambilan selepas bersara ini dibuat mengikut kriteria-kriteria tertentu. Antaranya keperluan bidang yang belum dapat dipenuhi sepenuhnya pada misalannya memandangkan bilangan terhadap guru-guru dalam mata pelajaran Inggeris, latihan jasmani, lukisan dan tukang kayu yang sebahagian daripada guru-guru ini telah bersara dan diambil semula berasaskan kemahuan mereka dan prestasi yang melayakkan mereka.

Ini adalah semata-mata **untuk tidak menjejaskan pembelajaran akibat tidak mempunyai guru.** Kriteria seterusnya ialah untuk memastikan **kesinambungan perkhidmatan pakar ataupun pengurusan yang diperlukan oleh sesebuah organisasi untuk**

kemantapan perjalanannya sementara untuk mendapatkan calon penggantian. Dalam mempertimbangkan pengambilan semula pegawai selepas bersara JPA dan Suruhanjaya Perkhidmatan Awam membuat penelitian mengikut sokongan berkenaan antara lainnya untuk memastikan soalan-soalan yang sebenar tidak terdapat pegawai-pegawai yang sudah layak untuk diberikan tanggungjawab dan menentukan tempoh bersesuaian untuk tidak menjejaskan kenaikan pangkat pegawai yang sudah layak. Untuk itu JPA dan SPA mengasaskan pertimbangan mereka kepada kedudukan rancangan penggantian yang dihadapkan oleh pihak yang membuat sokongan.

3.5 PENCEN BULANAN DAN ELAUN SARA HIDUP

SOALAN:

(Yang Berhormat Orang Kaya Maha Bijaya Awang Haji Othman bin Uking, Hari Isnin, Sesi Petang 9 Mac 2015, Ms. 67-69)

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Ahli-Ahli Yang Berhormat, saya mengambil fokus yang ke-4, yang mana telah dibentangkan oleh Menteri Kewangan pada sebelah pagi tadi iaitu meningkat kesejahteraan awam bagi meningkat taraf hidup dan sosio ekonomik rakyat dan penduduk

negara ini termasuklah usaha-usaha ke arah membasmi kemiskinan. Tajuknya **ialah sara hidup**. Yang Berhormat Yang Di-Pertua, walaupun perkara ini telah dibangkitkan dan dapat jawapan tetapi oleh kerana tugas saya untuk membawa ke majlis ini oleh rakyat Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam juga. Dengan nama dan tajuknya saja umum dan Majlis memahami akan tujuan atau konsep bantuan tersebut diberi nama. Sebagai contoh:

- 1) Diberikan kepada mereka yang **kurang berkemampuan dari segi pendapatan bulanan**.
- 2) Diberikan kepada kakitangan kerajaan yang **berpendapatan kurang daripada B\$3,000 sebulan**. Tolong betulkan jika saya tersilap, termasuk mereka yang bersara.
- 3) Diberikan **kepada mereka yang kurang upaya (OKU)**.
- 4) Bagi mengimbangi **harga barangan keperluan harian yang bertambah dan tidak dapat dikawal**.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua. Untuk makluman, **ada kakitangan kerajaan yang wajib bersara setelah berkhidmat lebih 30 tahun dan setelah mencapai umur 55 tahun tetapi mereka ini tidak mendapat wang pencen bulanan dan juga tidak mendapat sara hidup seperti guru-guru perempuan, perempuan yang telah berkahwin, pekerja-pekerja „open vote“ dan pekerja-pekerja bergaji hari dan mereka telah bekerja dan mereka yang tidak mempunyai pendapatan tetap**.

Yang Berhormat Yang Di-Pertua. Di sini, nampak ketara perbezaan yang patut diberi perhatian oleh pihak-pihak yang berkenaan **supaya rezeki yang dilimpahkan oleh Allah Subhanahu Wata'ala kepada rakyat dan negara ini akan diampit-ampiti kepada golongan yang telah pun menabur jasa khidmat bakti mereka kepada negara dan rakyat.**

Yang Berhormat Yang Di-Pertua. Dengan ini, maklumlah dalam Majlis ini bahawa sama ada disedari atau tidak, saya kurang pasti ianya telah berlaku sejak Skim Sara Hidup ini diperkenalkan. Sebagai contoh: **ada kakitangan, pegawai kakitangan dan pegawai kerajaan yang bersara dan berkhidmat semula dengan kerajaan. Mereka ini ada setengahnya menerima Sara Hidup kerana bersara dan menerima Sara Hidup kerana menerima gaji di bawah B\$3,000 sebulan. Bererti dua Sara Hidup yang diterimanya dalam satu bulan.**

Oleh itu, saya ingin menyarankan Skim **Bantuan Sara Hidup ini dikaji semula supaya semua rakyat yang kurang bernasib baik akan mendapat bahagian mengikut selayaknya, utama sekali mereka yang tidak mempunyai sumber pendapatan yang tetap dan juga rakyat Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam yang berkhidmat dengan syarikatsyarikat swasta yang berpendapatan kurang daripada B\$2,000 sebulan.** Ini kerana saya berpendapat, mereka yang

berkhidmat dengan sektor swasta juga semuanya menyumbang khidmat bakti untuk membangun negara ke arah kemajuan.

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Kewangan ke II (Kedua), disediakan oleh Jabatan Perkhidmatan Awam, Hari Selasa, 10 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms.20-21)

Mengenai isu pencen bulanan dan Elaun Sara Hidup yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Orang Kaya Maha Bijaya Awang Haji Othman bin Uking. **Memang sebelum ini terdapat beberapa jawatan dalam perkhidmatan kerajaan bukan jawatan berpencen.**

Ini berdasarkan peraturan-peraturan yang berjalan pada ketika itu, yang mana adalah juga sama seperti kebanyakan mereka bekerja di sektor swasta yang tidak dihulurkan sebarang manfaat pencen. Antara lantikan dalam perkhidmatan awam yang bukan jawatan berpencen termasuklah **pegawai kakitangan wanita yang berkahwin yang akan ditukar jawatan mereka dari jawatan tetap kepada *month to month* apabila mereka berkahwin, jawatan bergaji hari dan jawatan *open vote*.**

Walau bagaimanapun, mereka ini ada **dihulurkan faedah persaraan dalam bentuk bayaran baksis atau bagi pegawai perempuan yang berkahwin akan dihulurkan bayaran baksis apabila lantikan**

mereka ditukar dari jawatan tetap iaitu mengikut kriteria-kriteria yang telah ditetapkan.

Kemudahan-kemudahan ini merupakan satu pakej yang telah ditetapkan dan dimaklumi oleh pegawai-pegawai berkenaan semasa memohon jawatan-jawatan tersebut. Mulai 13 Disember 2008 Masihi, lantikan perkhidmatan pegawai dan kakitangan perempuan yang berkahwin dalam Bahagian V ke atas telah pun ditiadakan dan ditukar kepada Jawatan Tetap.

Sehingga pertengahan bulan Januari 2015 Masihi, seramai 10,273 orang pegawai dan kakitangan wanita dalam perkhidmatan sebulan ke sebulan telah pun ditukar ke perkhidmatan tetap. Perubahan ini dengan sendirinya telah memberikan kemudahan tambahan kepada pegawai-pegawai berkenaan, antara lain termasuklah mendapatkan Elaun Cuti Tambang bagi dirinya, suami dan 4 orang anak di bawah 18 tahun.

Mengenai pemberian Elaun Sara Hidup dalam kalangan pegawai dan kakitangan kerajaan dan mereka yang berpencen, peraturan yang terkandung dalam Surat Keliling Jabatan Perdana Menteri Bilangan: 12/1998, menetapkan bahawa Elaun Sara Hidup akan dihulurkan kepada pegawai dan kakitangan kerajaan, kecuali pegawai yang menerima gaji pokok melebihi \$6,800.00 sebulan. Penerima-penerima pencen perkhidmatan juga dihulurkan

bayaran Elaun Sara Hidup mengikut kadar-kadar yang ditetapkan berdasarkan jumlah pencen bulanan yang diterima mereka.

Dalam hubungan **ini, bagi pegawai pegawai yang diambil berkhidmat semula setelah bersara merupakan sebahagian daripada faedah yang ditetapkan untuk mereka terima selain dari gaji pokok bulanan menurut peraturan yang berjalan pada masa ini, dan setentunya adalah tidak sesuai untuk membezakan pembayaran dan kemudahan yang dihulurkan kepada pegawai dan kakitangan kerajaan yang menjalankan tugas dan tanggungjawab yang sama, hanya disebabkan mereka telah berpencen.**

3.6 ISU KEKOSONGAN JAWATAN GUNASAMA DI DAERAH TEMBURONG

SOALAN

(Yang Berhormat Awang Haji Sulaiman bin Haji Ahad, Hari Isnin, 9 Mac 2015, Sesi Petang, Ms. 87)

Jabatan Perkhidmatan Awam untuk mengisikan kekosongan jawatan khususnya bagi jawatan guna sama di Daerah Temburong, adalah dipohonkan supaya dapat diberikan keutamaan kepada penduduk Daerah Temburong. Ini akan mengurangkan masalah perumahan dan pengangkutan jika pekerja itu tinggal di luar Daerah Temburong.

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Kewangan ke II (Kedua), disediakan oleh Jabatan Perkhidmatan Awam, Hari Selasa, 10 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms.21-22)

Yang terakhir, iaitu mengenai cadangan cadangan daripada Yang Berhormat Awang Haji Sulaiman bin Haji Ahad, untuk memberikan keutamaan kepada

penduduk Daerah Temburong untuk mengisikan jawatan guna sama yang kosong di daerah tersebut.

Untuk makluman jua, **sebarang jawatan kosong untuk diisikan akan diiklankan mengikut peraturan-peraturan tertentu. Pemohon-pemohon yang memenuhi syarat kelayakan tidak kira daerah mana mereka bermastautin, boleh menghadapi permohonannya.**

Salah satu syarat setiap permohonan mendapatkan perkerjaan ialah setiap pemohon membuat pengakuan untuk bersedia ditempatkan di mana-mana daerah yang memerlukannya. Ini untuk memastikan peluang terbuka luas kepada pemohon di semua daerah, asalkan ia layak.

Berdasarkan Peraturan Am ini, dari segi **penempatan pekerja Jabatan Perkhidmatan Awam bertanggungjawab untuk menilai kedudukan pemohon yang berjaya yang tertakluk kepada bilangan jawatan di daerah tertentu dalam mengutamakan penempatan pemohon dimana ia bermastautin selagi tidak menjejaskan kepentingan pemohon-pemohon lain.**

3.7 ISU KELAMBATAN SKIM PERKHIDMATAN

SOALAN :

(Yang Berhormat Datin Paduka Dayang Hajah Salbiah binti Haji Sulaiman, Hari Selasa, 10 Mac 2015, Sesi Petang, Ms.45)

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Kaola ada soalan di bawah dua tajuk. Tajuk No.1 SA14A Suruhanjaya Perkhidmatan Awam.

1. Merujuk kepada titah Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam mengenai kelambatan kelambatan dalam proses kerajaan, kaola ingin bertanya **kenapakah skim-skim perkhidmatan bagi pegawai-pegawai profesional seperti Skim Perkhidmatan Profesional Teknikal, Arkitek, Skim Profesional Kesihatan dan juga Skim Perkhidmatan Lalu Lintas Udara mengambil masa yang begitu lama untuk diluluskan sehingga ada sebilangan pegawai yang terkandung dalam skim-skim tersebut telah bersara sedangkan skim masih belum diluluskan?**

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Kewangan ke II (Kedua), disediakan oleh Jabatan Perkhidmatan Awam, Hari Selasa, 10 Mac 2015, Sesi Petang, Ms.67)

Mengenai persoalan yang dikemukakan oleh Yang Berhormat Datin Paduka Hajh Salbiah binti Haji Sulaiman iaitu (i) mengenai kelambatan-kelambatan skim perkhidmatan yang disebut ialah profesional dan teknikal, Kementerian Pembangunan, Allied Health Profession, skim perkhidmatan bagi jawatan Pegawai Yang Mengusai Lalu Lintas Udara. Sebenarnya skim-skim ini telah **pun dibincangkan beberapa kali oleh Jawatankuasa Tangga Gaji dan SyaratSyarat Perkhidmatan.**

Pada masa ini semua kertas cadangan skim ini **masih memerlukan maklumatmaklumat tambahan** bagi perkhidmatan yang di bawahnya banyak terdapat berbagai-bagai bidang. **Penelitian dan pertimbangan ini dilaksanakan secara komprehensif dan menyeluruh, bukan sahaja kitani melihat dari segi skim-skim tersebut sahaja tetapi dari segi keselarasannya dan keteraturannya in relation kepada skim-skim yang berkaitan dan telah diluluskan di skimskim yang lain.**

Oleh yang demikian, **Jabatan Perkhidmatan Awam akan mempercepatkan lagi untuk mendapatkan maklumat-maklumat tambahan yang diperlukan.**

**4 SOALAN – SOALAN / USUL-USUL YANG TIDAK DIBERI NOTIS SEMASA
MEMBINCANGKAN KEMENTERIAN – KEMENTERIAN YANG LAIN**

4.1 ISU KAUNSELING

SOALAN:

**(Yang Berhormat Awang Haji A. Ahmad bin Husain, Hari Rabu, 11
Mac 2015, Sesi Petang, Ms. 65)**

Akhirnya Yang Berhormat Pengerusi kalau dapat pihak yang berkenaan yang tidak berapa ingau pekerjaan itu akan tugas-tugasnya itu diberikan itu diberikan kaunseling yang baik dan kalau sekiranya berat jua dengan kaunseling, apa kiranya diberikan amaran yang tertentu. Mudah-mudahan kita akan berjaya melaksanakan tugas seharian.

JAWAPAN:

**(Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri, Hari Rabu, 11
Mac 2015, Sesi Petang, Ms 66):**

Yang ke-4, kurang jelas Yang Berhormat Pengerusi siapa yang inda ingau akan pekerjaan itu supaya dikaunseling. **JPA dari semasa ke semasa,**

mengenal pasti beberapa orang yang diketahui daripada jabatan-jabatan yang perlu dikaunseling. Kalau ada, memang termasuk dalam radar usaha-usaha kerajaan untuk memperbaiki keolahan dan perangai kakitangannya. Terima kasih Yang Berhormat Pengerusi dan kaola mohon maaf tidak dapat menjawab dengan sejelas-jelas kepada Yang Berhormat itu.

JAWAPAN:

(deraf cadangan jawapan daripada Jabatan Perkhidmatan Awam, tetapi tidak dibahaskan)

Koala, ingin menambah sedikit penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri mengenai dengan isu kaunseling bagi 'sesiapa yang anda ingau kan keraja' yang mana telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat Awang Haji A. Ahmad bin Husain pada Hari Rabu, 11 Mac 2015 yang bersidang sebagai Jawatankuasa sepenuhnya bagi menimbangkan Rang Undang-Undang (2015) Perbekalan, 2015/2016 membincangkan Kementerian Hal Ehwal Dalam Negeri dan Jabatan-Jabatan di bawahnya bagi Tajuk-Tajuk SE014A hingga Tajuk SE12A.

Kaola ingin mengucapkan terima kasih atas keprihatinan Yang Berhormat mengenai dengan isu prestasi kerja warga perkhidmatan awam. Sehubungan dengan ini kaola ingin menjelaskan **beberapa perkara mengenai perancangan dan tindakan Bahagian Kaunselling di**

Jabatan Perkhidmatan Awam sebagai salah satu usaha dalam menangani isu produktiviti perkhidmatan awam.

Dalam menangani isu **prestasi dan produktiviti perkhidmatan awam** **Ketua Jabatan** hendaklah mengenal pasti pegawai yang tidak menjalankan tugas-tugas yang dipertanggungjawabkan kepadanya. Jika didapati seorang pegawai yang tidak menjalankan tugas dan tanggungjawabnya, **Ketua Jabatan** hendaklah mengambil tindakan dengan cara teguran secara lisan dan seterusnya amaran dalaman secara bertulis dan dicatit dalam rekod perkhidmatannya dan seterusnya dirujuk ke Bahagian Perkhidmatan Kaunseling bagi memberi kesedaran kepada pegawai dan kakitangan berkenaan untuk memperbaiki diri.

Seterusnya, jika **pegawai tidak menampakkan perubahan yang ketara** setelah diberi kaunseling, maka **Ketua Jabatan** bolehlah mengambil tindakan-tindakan yang bersesuaian antaranya mengenakan tindakan tatatertib dengan cara menghadapkan laporan dan sokongan tindakan kepada Penguasa Tatatertib, Suruhanjaya Perkhidmatan Awam melalui Jabatan Perkhidmatan Awam.

Bahagian Perkhidmatan Kaunseling, di Jabatan Perkhidmatan Awam telah diitubuhkan pada tahun 2004 bertujuan untuk:

- a. Memberikan khidmat kaunseling dan nasihat bagi membantu pegawai dan kakitangan awam untuk meningkatkan produktiviti dan kesedaran serta merancang kemajuan kerjaya;
- b. Memberikan khidmat kaunseling dan nasihat kepada pegawai dan kakitangan awam yang mempunyai masalah-masalah dan yang diambil tindakan tatartertib; dan
- c. Menyediakan kursus dan perkhidmatan kaunseling kepada pegawai dan kakitangan awam yang akan meninggalkan perkhidmatan awam atas sebab-sebab persaraan wajib.

Antara klien–klien di Bahagian Perkhidmatan Kaunseling terbahagi kepada tiga kategori iaitu: (1) pegawai-pegawai atau kakitangan-kakitangan yang diambil tindakan tata tertib yang di-rujuk oleh Suruhanjaya Perkhidmatan Awam (2) pegawai-pegawai atau kakitangan yang dirujuk oleh Kementerian atau Jabatan dan (3) warga perkhidmatan awam yang datang secara sukarela.

Bahagian Perkhidmatan Kaunseling telah melaksanakan beberapa inisiatif dan program mengikut 4 sasaran utama iaitu: (1) Intervensi; (2) Pemulihan; (3) Pencegahan dan (4) Perkembangan. Antara program-program tersebut ialah:

a. Sasaran Pemulihan

Antara program dibawah sasaran pemulihan ini ialah Program Al-Insyirah (penjernihan) khusus kepada pegawai dan kakitangan yang telah dirujuk ke Bahagian Perkhidmatan Kaunseling bertujuan untuk mendorong peserta akan bersikap lebih tegas dan komited dalam menjalankan tugas. Program ini juga bertujuan untuk memberi kesedaran kepada mereka dalam mempertingkatkan usaha dalam memikul tanggungjawab yang diamanahkan. Sejak 2013 program ini telah dijalankan sebanyak 5 kali dan akan diteruskan lagi pada tahun ini.

B. Sasaran Pencegahan

Meliputi Program Rakan Musaa'id Perkhidmatan Awam adalah dikhususkan bagi pegawai-pegawai yang terpilih untuk dilatih dengan pengetahuan dan kemahiran asas kaunseling bagi Jabatan dan Kementerian masing-masing. Peserta-peserta yang lulus Ujian Program ini akan ditauliahkan sebagai Rakan Musaa'id. Mereka ini dipertanggungjawabkan membantu dan mengenalpasti isu-isu yang ada di Jabatan atau Kementerian masing-masing dan juga sebagai sumber rujukan Bahagian Perkhidmatan Kaunseling. Dengan adanya kemahiran ini, mereka akan dapat memberikan kaunseling asas kepada pegawai-pegawai dan kakitangan-kakitangan yang

memerlukan. Sejak program ini dijalankan sebanyak dua kali seramai 53 orang pegawai telah mengikutinya. Program ini akan terus diadakan pada tahun ini dan calon-calon dari agensi-agensi yang berkenaan telah diterima. Pada tahun ini dua program Rakan Musaid akan dijalankan.

C. Sasaran Intervensi

Sasaran ini berkait rapat dengan sasaran pencegahan, dimana mereka-mereka yang telah dirujuk ke Bahagian Perkhidmatan Kaunseling dan diberikan perkhidmatan Kaunseling yang selanjutnya untuk mengubah dan membuka pemikiran, perasaan dan tingkah laku supaya mereka di bawah bimbingan kaunseling dapat menerokai, memulih dan mempertingkatkan keyakinan diri

d. Sasaran Perkembangan

Meliputi dua program iaitu Program Dokongan Perkhidmatan Awam dan Kem Kepimpinan Alamiah.

i) Program Dokongan Perkhidmatan Awam dilaksanakan di daerah-daerah, melalui kaedah ini semua warga perkhidmatan awam akan dapat memahami fungsi Bahagian Perkhidmatan Kaunseling diikuti dengan mengadakan sesi perbincangan (secara persendirian dengan warga perkhidmatan awam yang menghendakinya.) Setakat ini program ini telah kendalikan di

daerah Belait, Tutong dan Temburong dan akan dilaratkan ke Daerah Brunei Muara.

- ii) **Kem Kepimpinan Alamiah** merupakan satu perkhemahan yang diadakan di daerah-daerah untuk meningkatkan kualiti pekerjaan seharian, produktiviti dan kesedaran. Dikhususkan buat warga perkhidmatan awam yang di dalam Bahagian III, IV dan V yang bertugas di daerah berkenaan, perkhemahan ini bertujuan untuk menyemai nilai-nilai teras dan memupuk kepimpinan serta jati diri ke dalam diri peserta. Kem Kepimpinan Alamiah pertama kali diadakan di Daerah Temburong pada tahun 2014 dan buat masa ini sedang berlangsung di Daerah Belait.

Untuk makluman bersama jumlah pegawai dan kakitangan yang telah mendapat khidmat kaunseling daripada tahun 2005 sehingga tahun 2015 ialah seramai 410 orang. Dari jumlah tersebut sebanyak 193 kes telah berjaya diselesaikan, 69 kes telah ditutup tanpa penyelesaian disebabkan pegawai dan kakitangan diambil tindakan tatatertib; bersara; kematian dan isu kesihatan. Dan selebihnya sebanyak 148 kes masih ditangani oleh Bahagian Perkhidmatan Kaunseling.

4.2 ISU SKIM PERKHIDMATAN PENGHULU DAN KETUA KAMPONG DIGANTIKAN DENGAN SKIM PERKHIDMATAN BAHARU 2013

SOALAN:

**(Yang Berhormat Awang Haji Tahamit bin Haji Nudin, Hari Rabu,
11 Mac 2015, Sesi Petang, Ms.46-47)**

Tajuk SE-06A jawatan ketua kampung di setengah tempat kurang diminati. Untuk mencari calon sahaja kadang kadang memakan masa sehingga selama 10 tahun. Setelah dapat calon ia diproses selama kadang-kadang sehingga melebihi 2 tahun. Di sebuah kampung anak buah kampung sudah ada beberapa calon yang mereka fikirkan yang layak menjadi ketua kampung tetapi kerap kali mereka fikirkan menolak dengan berbagaibagai alasan. Dicadangkan supaya alternatif yang pertama dan kedua diguna pakai seperti yang tercatat dalam Buku Hijau.

- i. Atas titah Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam; atau
- ii. Undi rahsia, kaola mencadangkan juga ditubuhkan TPOR bagi mempercepatkan proses pelantikan ketua kampung.

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri, Hari Rabu, 11 Mac 2015, Sesi Petang, Ms. 47-48)

Terima kasih Yang Berhormat Pengerusi dan terima kasih Yang Berhormat Awang Haji Tahamit bin Haji Nudin. Soalan yang pertama itu mengenai jawatan ketua kampung. Memanglah itu hakikatnya, tidak ada yang berminat. Kemudian bila anak kampung sudah merasakan ada yang layak untuk diketengahkan menjadi ketua mereka orang tersebut pula tidak sanggup.

Jadi alternatif yang diberikan oleh Yang Berhormat itu dilantik atas titah ataupun diundi rahsia itu mungkin sebagai bahan untuk pertimbangan sahaja Yang Berhormat Pengerusi. Tapi yang kaola ingin menyatakan di sini, ialah Kementerian Hal Ehwal Dalam Negeri melihat isu ini ada berkaitannya dengan Skim Perkhidmatan Penghulu dan Ketua Kampung yang baharu iaitu yang menggantikan Skim Perkhidmatan Baharu 2013 yang sudah dirumuskan dan sedang dalam pertimbangan pihakpihak berkenaan.

Dalam skim itu akan **menentukan supaya jawatan itu benar-benar jawatan yang dapat melaksanakan kepimpinan di peringkat akar umbi sesuai dengan perkembangan dan taraf pengetahuan dan ilmu orang ramai di kampung mereka. Maknanya, rakyat kitani**

pada masa ini sudah orang-orang berpelajaran boleh dikatakan majoriti kitani berpelajaran berpendidikan. Jadi dalam skim yang baharu itu kita memungkinan calon-calon yang terdiri daripada orang yang berpendidikan di samping berpengalaman. Tarikan kepada itu ialah skim gaji dan sebagainya dan kemudahan-kemudahan.

Hal itulah yang antara perkara-perkara yang sedang difokus oleh kementerian dalam mengatasi kelambatan ini. Dalam masa yang sama, kaola tidak dapat menerima bulat-bulat untuk diadakan TPOR untuk mempercepatkan sebenarnya tidak payah mekasim. Tinggal lagi diketuk sahaja supaya cepat di Jabatan Daerah dan Muara perkara ini bertali-tali dan sebagainya.

Satu cara lagi ialah kementerian sekarang ini setelah menimbangkan validity orang-orang yang dilantik ini kalau dilihat trend pada masa-masa yang lalu penduduk yang hadir dalam waktu mengundi pemilihan ketua kampung ada yang tidak sampai 25 persen daripada penduduk dalam erti kata penduduk yang layak mengundi. Kalau calon yang itu menang menanglah ia. Perkara ini pun sedang diusai oleh Kementerian untuk menetapkan satu kadar sekurang-kurangnya dalam 33% penduduk yang layak mengundi, datang mengundi pada hari pemilihan calon Ketua Kampung. Itu untuk memastikan calon itu benar-benar terpilih oleh majoriti.

Mekanismenya juga untuk menentukan bukan sahaja mengiklankan di kawasan berkenaan, meletakkan sepanduksepanduk dan sebagainya

memberitahu adanya pengundian sekian hari di tempat tersebut bagi Ketua kampung yang layak dipersilakan datang, tapi ada mekanisme juga untuk mendaftarkan pengundi-pengundi penduduk-penduduk yang layak mengundi di setiap kampung. Tidak semestinya kosong jawatan tersebut tetapinya setiap kampung itu mesti ada pendaftaran bagi penduduk yang layak.

Apabila ada pengundian, mereka ini akan dipanggil, dijemput dengan diberikan kad sebagai pengundi. Apabila mereka datang mereka akan mendaftar sebagai pengundi. Kalau sah memang orang yang dipanggil, maka kadnya itu akan ditukar dengan kad undi. Ini akan lebih *transparent* dalam pemilihan ketua-ketua kampung. Mudah-mudahan perkara ini akan dapat dilakukan, insyaAllah Yang Berhormat Pengerusi.

4.3 ISU NAMA GELARAN JAWATAN PEGAWAI DAERAH

SOALAN:

(Yang Berhormat Datin Paduka Dayang Hajah Zasia binti Sirin, Hari Rabu, 11 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms. 36-37)

Satu perkara lagi yang saya anggap hanyalah sebagai cetusan idea, iaitu berkenaan dengan nama gelaran bagi jawatan Pegawai Daerah yang telah sekian lama diguna pakai dan akan menjadi satu ristaan sejarah suatu masa

nanti. Perkara ini Yang Berhormat Pengerusi ada dalam detail peruntukan. **Tidakkah ada cadangan untuk menukar nama gelaran tersebut dengan satu nama gelaran yang lebih signifikan dengan peranan seorang ketua atau pemimpin dalam satu daerah yang besar fungsi dalam pengurusan dan pentadbirannya?**

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri, Hari Rabu, 11 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms. 38):

Mengenai cadangan untuk menukar nama Pegawai Daerah kepada suatu nama yang lebih signifikan sebagai suatu melambangkan ia ketua di daerah berkenaan, **setakat ini belum ada. Tapi kaola ingin menegaskan, jawatan Pegawai Daerah (*District Officer*) kita warisi dari zaman residen lagi.**

Perbezaannya, setelah kita berpentadbiran secara berkementerian, yang sebelumnya kita berpentadbiran secara Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan, pegawai-pegawai daerah tersebut memang menjadi ketua pegawai-pegawai kerajaan di daerah daerah kerana semua berkumpul di bawah satu bumbung Pegawai Daerah, Pejabat Tanahnya dan sebagainya.

Apabila kita berkementerian, maka jabatan-jabatan itu mengikut kementeriannya, bukan lagi pegawai daerah tersebut yang menjadi prominent dalam mewakili kerajaan di daerah itu, tidak. Tapi memang ia

dilihat sebagai orang yang mempunyai kedudukan yang lebih tinggi daripada pegawai-pegawai lain di daerah tersebut. Kuasa atau bidang tugas dan fungsinya tidak lagi sebagaimana sebelum kita merdeka dahulu.

4.4 ISU PERKEMBANGAN RELIEF TEACHER

SOALAN:

(Yang Berhormat Awang Haji Jumat bin Akim, Hari Rabu, 12 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms. 27)

Apakah perkembangan guru *relief* yang sering ditimbulkan oleh mereka yang masih menunggu kekosongan jawatan?

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Pendidikan, Hari Rabu, 12 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms. 29)

Perkara kedua ialah apakah perkembangan guru relief, jadi perkara ini pun timbul dalam Borneo Bulletin semalam. Sebenarnya guru relief, dari perkataan relief itu sahaja dapat kita fahami bahawa ialah guru sementara untuk merelief atau untuk mengambil alih tugas guru yang bercuti kalau guru perempuan kerana bersalin atau guru yang mengikuti latihan

perkhidmatan dalam negeri ataupun latihan perkhidmatan jangka panjang 3 ke 4 bulan di luar negeri.

Dengan konotasi iaitu guru sementara. Mereka itu diambil untuk berkhidmat secara sementara dengan diberikan gaji mengikut kadar ataupun mengikut jumlah hari mereka bertugas. **Walau bagaimanapun, guru-guru relief ini dibolehkan untuk memohon jawatan jawatan apabila jawatan-jawatan itu diiklankan sebagai contoh jawatan PG2 atau Guru Tingkat Satu telah pun diiklankan pada tahun lepas dan dalam hubungan ini iaitu guru PG2 bagi mata pelajaran Bahasa Melayu dan daripada penyelidikan kita 8 daripada 10 pemohon yang berjaya adalah terdiri daripada guru relief.**

Pada hujung tahun lepas Jabatan Sekolah-Sekolah telah pun mengiklankan **sebanyak 28 jawatan PG3 iaitu Pegawai Pendidikan dalam Bahasa Melayu, Melayu Islam Beraja, Sastera, Combined Science, Geografi, Pendidikan Jasmani. Saya berharap guru-guru relief yang sedang berkhidmat telah pun merespons ataupun memohon kepada jawatan-jawatan yang telah diiklankan. Secara ringkasnya, guru relief adalah guru sementara dan mereka mempunyai kelebihan apabila mereka memohon jawatan-jawatan yang diiklankan.**

4.5 ISU PERGANTUNGAN TENAGA PENGAJAR LUAR

SOALAN:

(Yang Berhormat Dato Paduka Awang Haji Abdullah bin Haji Mohd. Jaafar, Hari Khamis, 12 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms. 33)

- i. Dalam kejadian (*Page*) terbitan Borneo Bulletin pada 27 Disember 2014 Masihi, bertajuk "*The Flight Science Graduate*" bahawa mereka ini dihantar untuk mengikuti kursus di dalam bidang Science United Kingdom Top 20 Universities dan telah tidak mendapat pekerjaan setelah pulang ke Brunei. Berkemungkinan jumlah mereka ini banyak. Mengikut mereka tidak ada banyak pekerjaan yang ada hubung kait dengan pengajian mereka. Kaola juga mendapat khabar bahawa Kementerian Pendidikan akan mengambil seramai 300 orang guru dari luar untuk mengajar mata pelajaran Sains dan Matematik melalui sebuah agensi yang merupakan guru-guru Bahasa Inggeris sejak 1980-an Masihi. Mengikut maklumat dari Kementerian Pendidikan beberapa waktu yang lalu sebarang kekosongan akan diiklankan. Soalan kaola:
 - i. **Berapa lama lagi Negara Brunei Darussalam akan bergantung kepada khidmat tenaga dari luar negeri ini dan apakah langkah-langkah kementerian untuk mengatasi perkara ini;**
 - ii. **Mengapakah graduan lulusan Sains ini tidak diambil bekerja untuk mengajar mata pelajaran Sains; dan**

- iii. Adakah dengan mengambil pekerja luar secara ini lebih-lebih mudah dari mendapatkan jawatan-jawatan bagi mengisi kekosongan.
- ii. Kaola juga ada mendapat maklumat bahawa ada antara pemegang-pemegang biasiswa yang dibond tidak dilepaskan untuk bekerja di jabatan kerajaan yang lain dan juga di juga di sektor swasta dan Semi Government sedangkan kementerian tidak menyediakan jawatan kepada mereka. Ini menyebabkan mereka menganggur walaupun ada syarikatsyarikat yang menawarkan jawatan kepada mereka. **Kaola ingin tahu apakah rasionalnya untuk tidak melepas pemegang biasiswa yang dibond untuk bekerja dengan jabatan kerajaan yang lain atau pihak swasta sedangkan Kementerian itu sendiri tidak dapat memberi pekerjaan.**

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Pendidikan, Hari Khamis, 12 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms. 34-35)

Pertama, barangkali kaola ingin **menerangkan bahawa salah satu daripada kelemahan yang kita dapati dalam pendidikan rendah ialah tahap numeracy mathematics. Kita telah berusaha untuk meningkatkan keupayaan guru-guru kita dalam bidang ini, tetapi untuk mencepatkan lagi impak kepada perubahan itu ialah kita akan mendatangkan perkhidmatan guru-guru luar negeri dalam bidang ini**, iaitu dengan menyediakan ia kepada 2 kategori:

- i. *Master Teacher* ertinya mereka yang akan membimbing guru-guru kitani, bukan sahaja berkhidmat dalam satu sekolah tetapi salah satu daripada tanggungjawabnya ialah **melatih guru-guru itu sendiri untuk meningkatkan tahap kebolehannya supaya ia kompeten untuk mengajar selaras dengan KPI yang akan kita berikan**. Sebab itu, kita berusaha dalam tempoh tiga tahun misalnya, kita akan sudah dapat **meningkatkan kapasiti guru-guru numerasi, guru-guru mathematics kita**. Dengan itu, kitani akan dapat mengambil alih tugas pengajar guru-guru luar negeri itu; dan

- ii. Bersabit dengan apa yang telah kaola terangkan tadi dari segi master of teaching, kitani akan mengeluarkan guru-guru kitani, alhamdulillah dari dalam bidang perguruan ini di peringkat **master of teaching ini, kitani sudah melahirkan 300 orang guru yang kita rasa competent dari segi contentnya dan juga dari segi pedadoginya**. Ini akan selari, kerana kalau kita melihat bilangan guru kitani di Brunei ini, dalam kerajaan sahaja **hampir 9,000 orang**. **Jadi ini akan memakan waktu yang lama, kalau kitani akan menggantikan guru-guru yang ada sekarang dan meningkatkan lagi kualiti pendidikan dan pengajaran mereka**.

Perkara kedua ialah mengenai pelajar pelajar yang balik dari luar negeri atau dalam negeri yang diikat janji dengan kerajaan untuk berkhidmat dengan kerajaan. **Baiklah saya bercerita dahulu, bahawa apabila pelajar-pelajar ini diawards *scholarship*, dikurniakan scholarship untuk ke luar negeri, mengikut disiplin-disiplin yang tertentu ia adalah mengikut keperluan sektor awam kitani. Kalau mereka itu guru, ia akan diikat janji balik akan menjadi guru kerana hanya keperluan Kementerian Pendidikan.**

Tetapi dalam tempoh masa ini, ada juga dalam kalangan pelajar ini apabila balik dengan kelulusan tertentu memohon jawatan dan dalam sektor kerajaan mereka ini tidak berjaya kerana **kemungkinan tidak ada jawatan pada masa itu. Apa yang kita laksanakan pada masa ini setelah ada pengesahan bahawa pelajar itu tidak diterima atau tidak berjaya mendapat jawatan dalam kerajaan mereka akan dilepaskan daripada ikat janji dengan kerajaan dan sehingga ini, kalau saya tidak silap pada tahun lepas lebih 50 orang dilepaskan dari ikat janji. Dan pada tahun sehingga bulan ini ada 15 orang sudah dilepaskan daripada ikat janji.**

Anggapan bahawa pelajar yang diikat janji tidak dilepaskan daripada ikat janji, itu barangkali kurang tepat. Saya tidak membawa data tahun-tahun yang lalu. Tapi **hakikatnya, bahawa mereka tidak dapat jawatan dalam kerajaan, mereka akan diberikan lepasan daripada ikat janji berkhidmat dengan kerajaan, dengan syarat**

mereka itu bekerja di dalam negara ini, syarikat-syarikat yang ada di dalam negara ini.

4.6 ELAUN KHAS GURU YANG BERTUGAS DI DAERAH TEMBURONG

SOALAN:

(Yang Berhormat Awang Haji Sulaiman bin Haji Ahad, Hari Rabu, 12 Mac 2015, Sesi Petang, Ms. 39-40)

Yang Berhormat Pengerusi, kaola di Dewan yang mulia ini pernah membangkitkan, mencadangkan **supaya guru-guru dari Bandar Seri Begawan yang bertugas di Daerah Temburong diberikan elaun khas supaya mereka mahu dan dapat bertahan sekurang-**

kurangnya 3 tahun bertugas di daerah ini bagi menampung kekurangan guru di sekolah-sekolah rendah di Daerah Temburong. Yang Berhormat Pengerusi, kaola di Dewan yang mulia ini ingin mencadangkan kursus perguruan dibukakan semula bagi mengatasi kekurangan guru.

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Pendidikan, Hari Khamis, 12 Mac 2015, Sesi Petang, Ms. 41)

Cadangan untuk memberikan elaun khas kepada guru di Daerah Temburong akan diteliti, kerana pada masa ini elaun khas ini hanya diberikan kepada guru-guru yang mengajar sekolah yang dikategorikan sebagai kawasan ulu di Melilas dan Sukang.

4.7 ISU MENGENAI JAWATAN BILAL

SOALAN

(Yang Berhormat Awang Haji Gapor @ Haji Md. Daud bin Karim)

Soalan kaola mengenai tenaga bilal di masjid-masjid. Apa yang kaola maklum, ada antara masjid tidak mempunyai bilal. **Adakah usaha**

Kementerian Hal Ehwal Ugama mewujudkan jawatan bilal ini, iaitu adakah ada ataupun sebaliknya?

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Ugama, Hari Khamis, 19 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms.9-10)

Mengenai soalan daripada Yang Berhormat Awang Haji Gapor @ Haji Md. Daud bin Karim. Jawapan mengenai soalan tentang jawatan Bilal di masjid. Jawatan Bilal adalah salah satu jawatan di luar bidang kuasa Suruhanjaya Perkhidmatan Awam (SPA).

Sebelum ini syarat-syarat kelayakan bagi jawatan Bilal Tingkatan II (Gred II) hendaklah lulus Darjah VI Sekolah Agama atau sekurang-kurangnya lulus Peringkat Rendah di Sekolah Agama Dewasa. Untuk makluman Yang Berhormat, bahawa jumlah masjid, surau dan balai ibadat di seluruh negara pada masa ini sudah mencapai 117 buah iaitu 65 buah di Daerah Brunei Muara termasuk 2 buah masjid negara iaitu Masjid Omar 'Ali Saifuddien dan Jame' Asr Hassanil Bolkia. 13 buah di Daerah Belait, 28 buah di Daerah Tutong dan 11 buah Daerah Temburong.

Dari jumlah **tersebut Jabatan Hal Ehwal Masjid hanya mempunyai peruntukan sebanyak 37 jawatan bagi Bilal Tingkatan (Gred) 1, 40 jawatan bagi Bilal Tingkatan II (Gred) dan 11 jawatan bagi Bilal**

Tingkat II khas (jawatan ini khusus untuk saudara-saudara baharu sahaja).

Jumlah keseluruhan dari jawatan tersebut ialah sebanyak 88 jawatan sahaja. Dari jumlah tersebut hanya 70 jawatan sahaja yang telah diisikan. Manakala 10 jawatan, belum diisikan. Walau bagaimanapun, tindakan untuk mengisikan jawatan tersebut sudah dilaksanakan dan pada masa ini sedang dalam proses tertentu sama ada di peringkat Kementerian Hal Ehwal Ugama atau Suruhanjaya Perkhidmatan Awam (SPA).

Untuk makluman Yang Berhormat. Kementerian ini sememangnya menyedari bahawa jumlah peruntukan jawatan Bilal **tersebut tidak mencukupi dan menjadi hasrat Jabatan Hal Ehwal Masjid supaya setiap sebuah masjid mempunyai seorang bilal.** Namun sedemikian, Jabatan Hal Ehwal Masjid telah **berusaha membekalkan setiap masjid dengan 2 orang pegawai masjid, sama ada ia berjawatan Imam ataupun Bilal ataupun kedua-duanya berjawatan imam. Di samping itu, Pegawai Hal Ehwal Masjid ada juga ditempatkan di masjid-masjid berkenaan. Langkah ini diambil bagi memastikan kelancaran rutin harian tugas pegawai masjid tidak terjejas.**

Antara usaha lain yang sedang dibuat oleh Jabatan Hal Ehwal Masjid bagi menambah jawatan Bilal ialah dengan **mengemas kini semula Skim Perkhidmatan Bilal. Skim berkenaan pada masa ini sedang dalam**

penelitian Jawatankuasa Tangga gaji dan SyaratSyarat Perkhidmatan di Jabatan Perkhidmatan Awam.

Dalam pada itu, Jabatan Hal Ehwal Masjid sedang dalam rangka menyediakan satu kertas kerja bertajuk: "Keperluan Pegawai-Pegawai Masjid Di Masjid-Masjid, Surau-Surau dan Balai Ibadat di Seluruh Negara."

JAWAPAN:

(Deraf jawapan yang disediakan oleh Jabatan Perkhidmatan Awam tetapi tidak dibahaskan semasa Musim Permesyuaratan Majlis Mesyuarat Negara 2015)

- Skim Perkhidmatan Imam/Khatib telah diperkenankan dan telah berkuatkuasa sejak 01 Januari 1984 dan mempunyai aliran kerjaya yang melibatkan jawatan-jawatan seperti Imam, Bilal dan juga Merbut.
- Jabatan Hal Ehwal Masjid **telah menghadapi cadangan untuk mengemaskini Skim Perkhidmatan jawatan Imam untuk mewujudkan perkembangan kerjaya (career development) bagi Imam/Bilal/Merbut seperti menghadiri kursus-kursus, seminar, persidangan, latihan, bengkel, taklimat yang bersesuaian dengan tugas dan tanggungjawab sebagai Imam/Bilal.**

- Cadangan Skim Perkhidmatan Imam baru **adalah untuk menangani masalah-masalah kekurangan sumber tenaga manusia dikalangan pegawai-pegawai di masjid berdasarkan kepada pertambahan pembinaan masjid-masjid diseluruh negara dari tahun ke setahun.** Seterusnya, menjadi hasrat Jabatan Hal Ehwal Masjid untuk memastikan semua masjid-masjid/surau-surau diseluruh **negara mempunyai pegawai-pegawai yang mencukupi serta selaras dengan kehendak dan keperluan masakini.**

Status terkini:

- Cadangan Skim Perkhidmatan bagi jawatan Imam ini **telah dibawa ke mesyuarat JTG dan kali terakhir kertas cadangan ini telah dibincangkan di mesyuarat Jawatankuasa Tanggagaji dan Syarat-Syarat Perkhidmatan adalah pada 24 Disember 2014.**
- Cadangan skim perkhidmatan **ini perlu penelitian yang lebih lanjut dengan mengambilkira pensyaran yang sesuai dan relevan termasuk juga yang berkaitan dengan pengurusan dan pentadbiran Imam/Bilal serta merbut dan tidak hanya berasaskan kepada tempoh perkhidmatan.**

- Penelitian awal cadangan Skim Perkhidmatan bagi jawatan Imam ini menunjukkan **skim Perkhidmatan ini perlu dilaksanakan secara lebih komprehensif dengan diberikan juga fokus bagi masalah-masalah keselamatan di Masjid-Masjid dan Surau-Surau dan seumpamanya.**
- Dalam meneliti Skim Perkhidmatan Imam, Bilal dan Merbut ini, **perlu juga dilihat dan diselaraskan dengan sistem yang ada di Negara Brunei Darussalam sendiri yang mana berbeza dengan sistem yang ada di negara-negara lain seperti di Negara Malaysia misalnya.**

4.8 ISU MENGENAI PENAMBAHBAIKAN SKIM KEDOKTORAN

SOALAN:

(Yang Berhormat Awang Haji Jumat bin Akim Hari Khamis, 19 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms. 26)

Adakah cadangan memberikan tangga gaji yang lebih baik sesuai dengan ganjaran yang diberikan menurut pakar (international standard doctor) jururawat yang bertaraf dunia. Ini bagi mengelakkan penghijrahan pegawai-pegawai ataupun pakar-pakar institusi yang lain yang menawarkan gaji dan kemudahan yang lebih baik. Ia khusus kepada pegawai-pegawai atau pakar atau jururawat tempatan kerana tenaga pakar doktor dan kepakaran yang tinggi menjamin keselamatan dan kualiti kehidupan bangsa yang maju. Perkara ini bukan sahaja tanggungjawab Kementerian Kesihatan malahan semua agensi kerajaan perlu memikirkan bersama mekanisme untuk menjamin tenaga yang sangat diperlukan ini kekal bertahan dan memberikan servis yang cemerlang;

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Kesihatan, Hari Khamis, 19 Mac 2015, Hari Khamis, Sesi Petang, Ms. 48)

Berhubung dengan kemudahan dan gaji yang lebih kepada doktor, jururawat dan ahli yang profesional yang ditimbulkan tadi oleh Yang

Berhormat Awang Haji Jumat bin Akim. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat bahawa alhamdulillah seperti kita sedia maklum bahawa Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam telah pun memperkenankan Skim Perkhidmatan Kedokteran baharu dan Skim Perkhidmatan Kejururawatan baharu.

Walau bagaimanapun, setelah diteliti semula, kementerian ini telah mencadangkan **penambahbaikan kepada Skim Perkhidmatan Kedokteran baharu itu untuk disemak semula dan disamaratakan dalam bidang kedokteran bahagian perubatan, penjagaan kesihatan asasi, perkhidmatan kesihatan awam dan pergigian supaya ia akan lebih adil, saksama dan setara bagi semua bidang kedokteran memandangkan tiap-tiap bidang mempunyai peranan yang sama penting dalam menyumbangkan skop kepakaran masing-masing yang merangkumi aspek-aspek promosi kesihatan, pencegahan penyakit, rawatan dan pemulihan dari peringkat awal bagi memastikan adanya sistem perkhidmatan kesihatan yang komprehensif, kukuh dan mapan.**

Ini adalah juga berasaskan kepada rasional dan justifikasi yang berasaskan bukti termasuk penelitian melalui perbandingan Skim Perkhidmatan Kedokteran dan situasi masa kini di negara-negara luar. Cadangan ini telah pun dihadapkan kepada Jabatan Perkhidmatan Awam pada akhir bulan 2014 Masihi.

Manakala Skim **Perkhidmatan bagi Ahli Profesional, Ahli Kesihatan Bersekutu** telah pun juga dihadapkan kepada Jabatan Perkhidmatan Awam untuk penelitian dan pertimbangan. Skim-skim bagi profesional kesihatan ini sematamata untuk kita memberikan insentif kepada anak-anak tempatan dan bagi menggalakkan anak-anak tempatan untuk mengambil jurusan dalam bidang kesihatan di samping dalam usaha kita untuk menggalakkan mereka yang berkemahiran akan kekal bekerja di negara ini dalam kepakaran masingmasing.

JAWAPAN:

(Cadangan jawapan disediakan oleh Jabatan Perkhidmatan Awam tetapi tidak dibahaskan semasa permeyuaratan majlis mesyuarat Negara 2015)

Skim Perkhidmatan Kedokteran bagi bidang Perubatan, Bidang Penjagaan Asasi, Bidang Kesihatan Awam dan Bidang Pergigian telah berkuatkuasa mulai pada 09 Oktober 2010.

Skim kedokteran yang telah lulus adalah bagi empat bidang iaitu bidang Perubatan, Bidang Penjagaan Asasi, Bidang Kesihatan Awam dan Bidang Pergigian. Keempat-empat bidang ini mempunyai permulaan nama gelaran dan tanggungaji yang sama iaitu dari jawatan bawah sekali Pegawai

Perubatan Pelatih (tanggagaji M16P) hinggalah ke jawatan Pegawai Perubatan Gred I (tanggagaji M16A). Setelah itu, setiap bidang mempunyai cabang aliran kerjaya masing-masing.

Isu ketidaksamaan atau ketidakserataan antara bidang-bidang yang disebutkan di atas memang telah dipertimbangkan sedalam-dalamnya semasa membincangkan Skim Kedokteran ini dengan mengambil kira penandarasan antarabangsa, latihan-latihan, kepakaran dan tempoh yang diperlukan dalam mencapai kepakaran-kepakaran berkenaan.

Bidang Perubatan diberikan kelebihan tanggagaji yang lebih panjang iaitu sehingga ke tanggagaji M22 manakala bidang-bidang Penjagaan Asasi, Kesihatan Awam dan Pergigian hanyalah sehingga ke tanggagaji M20. Tujuan utama perbezaan ini adalah untuk menghayati bahawa pengkhususan dalam bidang Perubatan hingga ke peringkat Kepakaran melalui latihan "*Advanced Specialist Training*" (AST) atau "*Seamless*" adalah tidak mudah iaitu dari segi tempat latihan yang terhad dan kompetitif. Selain itu, tempoh kursus bidang Perubatan di tahap "*membership*" dan "*Advanced Specialist Training*" (AST) adalah jauh lebih lama berbanding dengan Penjagaan Asasi, Kesihatan Awam dan Pergigian. Walaubagaimanapun, bagi Penjagaan Asasi, Kesihatan Awam dan Pergigian, peluang kenaikan pangkat melebihi tanggagaji M20 masih ada bagi mereka yang mendapatkan pengiktirafan antarabangsa di atas perkhidmatan cemerlang sama ada di dalam '*patient care*' atau kajian atau sumbangan akademik dan seumpamanya.

Walaupun bagaimanapun, pihak Jabatan Perkhidmatan Awam ada menerima cadangan penambahbaikan semula bagi skim kedoktoran tersebut yang diterima pada Januari 2015. Perkara ini sedang diteliti oleh Jabatan Perkhidmatan Awam selaku Urusetia kepada Jawatankuasa Tanggagaji dan Syarat-Syarat Perkhidmatan.

4.9 ISU DOKTOR TIDAK MAHU BALIK

SOALAN:

(YB Awang Haji Gapor @ Daud bin Karim, Hari Khamis, 19 Mac 2015, Sesi Pagi, Ms.29)

Apakah keberhasilan langkah langkah Kementerian Kesihatan dalam mengesan doktor-doktor yang tidak mahu balik bertugas sebagaimana Yang Berhormat Menteri Kesihatan timbulkan dalam Majlis Mesyuarat Negara beberapa tahun yang lalu mereka ini seperti "kacang lupakan kulit"?

JAWAPAN:

(Cadangan jawapan disediakan Jabatan Perkhidmatan Awam tetapi tidak dibahaskan semasa musim permesyuaratan Majlis Mesyuarat Negara 2015)

- Berikutan dengan isu yang ditimbulkan mengenai dengan pegawai perubatan khususnya Doktor yang tidak mahu balik bertugas ke Negara Brunei Darussalam, Kaola ingin memetik Titah daripada Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan Haji Hassanal Bolkiah Muizzaddin Waddaulah ibni Almahrum Sultan Haji Omar Ali Saifuddien Saadul Khairi Waddien, Sultan dan Yang Dipertuan Negara Brunei Darussalam semasa Majlis Bersama Rakyat dan Penduduk Negara Brunei Darussalam yang berada di United Kingdom dan Ireland Utara terdiri daripada penuntut-penuntut dan pegawai-pegawai kerajaan yang bertugas, berkursus dan dalam percutian bersama keluarga di London dan penganugerahan biasiswa 'The Chancellor's Scholar' Universiti Brunei Darussalam sesi 2012/2013 pada 15 Safar 1434 / 30 Disember 2012 yang antarlain bertitah,

"kerana itu Beta adalah menyesali apabila mengetahui ada pelajar yang meminta dilepaskan dari ikatjanji perkhidmatan dengan kerajaan setelah tamat pengajian, untuk memilih berkhidmat di Luar Negara. Atau tidak mustahil juga akan ada mereka yang tidak mahu berkhidmat langsung setelah tamat".

- Isu ini memerlukan perhatian yang serius dan sewajarnya kerana ia adalah merupakan beban kepada pembangunan Negara kerana Pegawai yang berpotensi untuk berkhidmat di Negara ini sebagai tenaga kerja yang mempunyai kepakaran khusus berkurangan; dan ia mendatangkan kerugian besar kepada Negara dari segi perbelanjaan Kerajaan.
- Dalam memastikan perkara tersebut di tangani secara serius, Jabatan Perkhidmatan Awam dengan kerjasama Kementerian Kesihatan secara proaktifnya telah menyediakan kertas kerja mengenai dengan cadangan tindakan atau penalti yang bersesuaian untuk dikenakan dalam menangani masalah pegawai yang tidak balik semula untuk bertugas di Negara Brunei Darussalam.
- Untuk makluman bersama, **seramai (10) sepuluh** orang Pegawai Perubatan telah dilaporkan daripada Kementerian Kesihatan bagi tahun 2009 sehingga kini, kerana telah ditawarkan kerja diluar negeri; tidak balik selepas berkursus; tidak melapor diri selepas cuti tidak bergaji (CTG); dan disebabkan masalah peribadi.
- Cadangan-cadangan tersebut disediakan berikutan daripada surat yang dihadapkan oleh pihak Setiausaha Tetap Kementerian Kesihatan berkaitan cadangan Garispandu bagi menangani isu khusus bagi pegawai-pegawai yang tidak hadir bertugas tanpa kebenaran rasmi dan tidak melapor diri setelah mengikuti latihan dalam perkhidmatan (LDP)

- Pada masa ini peraturan yang digunapakai dalam menangani masalah pegawai dan kakitangan kerajaan yang tidak hadir bertugas tanpa kebenaran termasuk **kegagalan pegawai dan kakitangan melapor diri selepas menjalani LDP** hendaklah ditahan gaji dan segala elaun pegawai/kakitangan berkenaan menurut **Surat Keliling Jabatan Perdana Menteri di para 2 bilangan 19/1998**.

Manakala bagi Peraturan berkaitan Ikatjanji terbahagi kepada dua iaitu Ikat Janji Biasiswa Kementerian Pendidikan dan Ikat Janji Latihan Dalam Perkhidmatan adalah seperti berikut:

IKAT JANJI BIASISWA KEMENTERIAN PENDIDIKAN

- ii. Pembayaran balik perbelanjaan akan dikenakan jika:
 - *Jika enggan untuk memasuki perkhidmatan Kerajaan*
 - *Meletak jawatan atau berhenti dari Kerajaan tanpa kebenaran*
 - *Dibuang dari perkhidmatan Kerajaan kerana melanggar Peraturan-peraturan (Kelakuan dan Tatatertib)*
 - *Sebab kelakuan buruk yang menyebabkan dirinya tidak sesuai untuk terus berkhidmat*

Jika melanggar peraturan seperti para (ii) di atas maka PENUNTUT dan PENJAMIN-PENJAMIN adalah bersama-sama atau masing-masing bertanggungjawab terhadap diri mereka sendiri, waris-waris atau penerima-penerima serah hak mereka untuk memulangkan kepada KERAJAAN **segala tuntutan perbelanjaan yang diperuntukkan** atau bayaran-bayaran yang ditanggung oleh KERAJAAN yang berhubungkait dengan biasiswa PENUNTUT.

IKAT JANJI LATIHAN DALAM PERKHIDMATAN

a. LATIHAN DALAM PERKHIDMATAN SEBERANG LAUT

Ikat janji yang dikenakan kepada seorang pegawai Kerajaan yang mengikuti kursus Latihan Dalam Perkhidmatan yang dibenarkan oleh Badan Mempertimbangkan Latihan Dalam Perkhidmatan (BMLDP) adalah berasaskan kepada Surat Keliling Jabatan Perdana Menteri bilangan: 10/2006.

Manakala bagi Pegawai yang ingin menamatkan perkhidmatan dengan Kerajaan, Peraturan – peraturannya adalah seperti berikut:

- Peraturan Menamatkan Perkhidmatan Dengan Kerajaan, rujukan JPA/R/JTG/JPM/7/32 bertarikh 1 Rejab 1417/12 November 1996 yang

telah diedarkan kepada Setiausaha-Setiausaha Tetap dan Ketua-Ketua Jabatan, berkaitan dengan ikat janji (Bond) perenggan 2 (a) hingga (d) adalah seperti berikut:

- a) Seseorang pegawai boleh memohon untuk menamatkan perkhidmatan pada bila-bila masa sahaja asalkan ianya tidak terikat dengan ikat janji (Bond) atau tidak mempunyai hutang piutang dengan Kerajaan.
- b) Seseorang pegawai yang memohon untuk menamatkan perkhidmatan dengan Kerajaan tetapi masih ada hutang piutang dengan Kerajaan, akan dikehendaki terlebih dahulu menjelaskan segala hutang piutang tersebut sebelum kebenaran dapat diberikan.
- c) Seseorang pegawai yang terus saja berhenti atau meninggalkan pekerjaannya walaupun belum mendapat kebenaran menamatkan Perkhidmatan akan **dikenakan tindakan tatatertib** yang memungkinkan ianya dibuang kerja. Jika ia masih mempunyai hutang piutang dengan Kerajaan, ia akan dikehendaki untuk menjelaskan hutang piutang tersebut dalam tempoh waktu yang ditentukan oleh Kerajaan. Jika ia tidak menjelaskan hutang piutangnya dengan Kerajaan dalam tempoh waktu yang telah ditentukan, maka hutang piutangnya tersebut akan dituntut kepada penjaminnya. Dan jika jua penjaminnya tidak dapat menjelaskan hutang piutang tersebut dalam

tempoh waktu yang ditentukan oleh Kerajaan, maka hutang piutang pegawai yang berkenaan akan dituntut kepada pegawai tersebut melalui **tindakan undang-undang**.

- d) Seseorang pegawai yang memohon untuk menamatkan perkhidmatan tetapi masih ada ikat janji dengan Kerajaan akan dikehendaki terlebih dahulu menghabiskan tempoh ikat janji tersebut sebelum permohonannya untuk menamatkan perkhidmatan dapat dipertimbangkan. Jika ianya masih berhajat untuk menamatkan perkhidmatan, ia akan dikehendaki **membayar balik** kepada Kerajaan semua perbelanjaan yang dihulurkan kepadanya (**kecuali perbelanjaan perubatan**) setimpal dengan ikat janji yang belum dijalaninya.

Antara usaha lain dalam menangani isu ini pihak Jabatan Perkhidmatan Awam juga mendapatkan bantuan daripada pihak Suruhanjaya Tinggi/kedutaan untuk menjejaki pegawai-pegawai berkenaan dan seterusnya mengarahkan mereka pulang. Walaubagaimanapun, dalam melaksanakan usaha sebegini berbagai cabaran perlu dihadapi terutama yang berkaitan dengan sistem perundangan di Negara yang berkaitan seperti "Data Protection Act" dan "Human Rights".

4.10 ISU JAWATAN AIR TRAFFIC CONTROLLER

SOALAN:

(Yang Berhormat Datin Paduka Dayang Hajah Salbiah binti Haji Sulaiman, Hari Khamis, 19 Mac 2015, Sesi Petang, Ms. 65)

- i. Mengenai jawatan *air traffic controller*. Semasa Majlis Mesyuarat Negara Kesepuluh, kaola telah menimbulkan perkara berhubung kekosongan dalam beberapa jawatan yang menguasai lalulintas udara atau *air traffic controller*.

Berhubung dengan perkara ini, **kaola ingin menimbulkan terdapatnya makluman yang mengatakan terdapat pemikiran untuk mengambil specialist luar negeri bagi menangani masalah kekurangan jumlah pertugas di bahagian *air traffic controller*. Yang boleh dikatakan begitu teruk keadaannya. Kaola harap perkara ini tidaklah betul. Bagaimanapun dalam rancangan mengambil specialist dari luar negeri, kita mesti mengambil bersikap sensitive memandangkan negara mengalami kes-kes pencerobohan ruang udara.**

- ii. Mengenai masalah untuk mengisi kekurangan pertugas *air traffic controller*, yang kaola difahamkan telah berlaku sejak sekian lama. Maka

kaola ingin bertanya, **adakah perundingan telah dibuat dengan pihak-pihak seperti:**

- **Membuat perundingan dengan Jabatan Perkhidmatan Awam? Untuk memberikan keutamaan mengemaskinikan skim perkhidmatan yang boleh melahirkan kemahiran bagi tugas-tugas air traffic controller yang dianggap specialist dalam bidang mereka; dan**

JAWAPAN:

(Yang Berhormat Menteri Perhubungan, Hari Khamis, 19 Mac 2015, Sesi Petang, Ms. 66)

Mula-mula mengenai kekurangan kakitangan bagi pengendalian lapangan terbang. Sebenarnya satu inisiatif yang ada pada masa ini seperti kaola terangkan **iaitu perundingan dengan *UK Central Civil Aviation (UKCCA)***. Nasihat daripada UKCCA ini ialah **sebenarnya satu usaha untuk mengenal pasti gap yang ada dalam pengurusan penerbangan ini**. Seperti yang kita ketahui dalam bidang penerbangan awam ini ada 2 tugas yang berlain satu tugas ialah ***regulatory***. **Tugas *regulatory* ini ialah seperti aerodom iaitu pengawalan trafik udara, perlesenan, *airworthiness* dan kecekapan para-para pengendali kapal terbang seperti pilot, engineering dan sebagainya.**

Di samping itu beberapa perkhidmatan **dan ancillary yang mesti diberikan oleh kerajaan seperti perkhidmatan bomba dan perkhidmatan keselamatan ini ditinjau oleh UKCCA ini.** Adalah harapan dari kementerian ini dan Jabatan Penerbangan Awam apabila study ini nanti siap ia akan menjadi **satu bases yang compiling atau yang dapat diterima oleh kerajaan bagi memenuhi kadar minimum keperluan dalam bidang regulatory ini di samping itu jabatan ini bertanggungjawab atas pengurusan lapangan terbang.**

Seperti yang kaola terangkan tadi tidak ada **penambahan yang banyak dipohonkan dalam bidang ini kerana adalah menjadi hasrat kementerian supaya pengurusan lapangan terbang ini akan dikomersialkan melalui sistem PPP iaitu *Private Public Partnership*.** Segala kerja pengurusan lapangan terbang ini akan diberikan secara **komersial dan kita akan menentukan apa yang dipanggil *economic regulations. Economic regulation* sertinya beberapa komponen-komponan yang menentukan kalau sekiranya *franchise* itu.**

Jadi jawapan itu sahajalah yang kaola berikan kepada soalan yang pertama kepada soalan yang kedua. Kaola mengucapkan sekali lagi atas keprihatinan Yang Berhormat ini. **Sebenarnya kekosongan memang disedari. Tetapi satu yang menjadi *disadvantage* kepada *air traffic controller* ini *scheme of work service* dan sekarang dirundingkan dengan Jabatan Perkhidmatan Awam.**

SA10A
JABATAN PERKHIDMATAN AWAM

2015